Ե· ՏԱՐԻ 1968 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ԱՒԵԼԵԱՑ 4382 – Հ· Տ· 7 ՕԳՈՍՏՈՍ 1890 – Ն· Տ· 19 ՕԳՈՍՏՈՍ 1890 – ՀԻՃՐ· 3 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1308 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه غلطه‌ده نورادونکیان خاننده آرهولك
غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

[illegible]	160
[illegible]	80
[illegible]	40
[illegible]	200
[illegible]	100
[illegible]	56
[illegible]	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 7 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Օրուան խնդիրը Գերմանիոյ կայսեր երկրորդ այցելութիւնն է ի Ռուսիա․ Այս այցելութեան մասնաւոր կարեւորութիւն կը տրուի՝ նկատելով թէ Զօր· Քափրիվի կ'ընկերանայ երիտասարդ կայսեր․ Թէև կը փութայ բացատրել թէ Վիլհէլմ Բ· իւր նոր նախարարապետն իրեն հետ տանելով ուրիշ նպատակ չունի բայց եթէ Ալեքսանդր Գ·ի ծանօթացնել զնա․ Բայց Թէև ի՛նչպէս կը բացատրէ Գերմանիոյ Նախարարապետական պաշտօնաթերթ և արտաքին գործոց նախարարութեան բարձրագոյն պաշտօնատարաց ընկերանալը Քափրիվի զօրավարին․ Ֆրանսական լրագիրք՝ դիւրըմբռնելի զգացումով մը՝ չեն ուզեր որ Վիլհէլմ կայսեր ի Ռուսիա այցելութեամբ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ յարաբերութիւնք մտերմանան․ որովհետեւ նոյն համեմատութեամբ Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի յարաբերութիւնք կը տկարանան․ Ֆրանսացւոց մեծագոյն յոյսն իրենց վերակազմեալ բանակին վրայ հիմնուած է, որ իրօք առաջնակարգ Տէրութեանց կարգին մէջ նախանձելի դիրք մը կուտայ Ֆրանսայի․ Բայց Ֆրանսացիք ո՛չ նուազ յոյս դրած են բարոյական նիզակակցութեան վրայ Ռուսիոյ հետ, որ կը կարծեն թէ օր մը գրաւոր և գրական նիզակակցութեան պիտի կրնայ վերածուիլ․ Կը վախնան որ Վիլհէլմ կայսեր շռայլած բարեկամական հաւաստիք առ Ալեքսանդր Գ· կայսր՝ չխորտակեն ֆրանքօ-ռուսաց նիզակակցութեան յոյսերը․

Թէև և ուրիշ ֆրանսական լրագրաց կարծեաց հակառակ, Փեթերսպուրկի Նովօյէ Վրեմիա լրագիրն, որ Ռուսաց Թայմզը կրնայ համարուիլ, Վիլհէլմ կայսեր մօտալուտ այցելութեան վրայ իւր վերջին յօդուածոյ մէջ կը պնդէ թէ Չարին և գերման կայսեր տեսակցութիւնը քաղաքական կարեւոր արդիւնքներ պիտի ունենայ․ Նկատելով թէ Նովօյէ Վրեմիա իւր ներշնչումները կառավարական և պալատական բարձրագոյն շրջանակներէ կ'ընդունի, ընդհանուր համոզումն այս է թէ Վիլհէլմ Բ· լոկ քաղաքավարական գործ մը չի կատարեր Ռուսիա ուղեւորելով երկրորդ անգամ․

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Օգոստ· 10ին լուր եկաւ Վիեննայի մէջ թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դիւանագիտական գործակալն ի Սոֆիա՝ Պ· ֆոն Պուրիան՝ պուլկար աւազակաց ձեռքն ինկած է և ոստիկանաց միջամտութեամբ ազատուած․ Բուն իրողութիւնն այնքան սրտառուչ չէ․ Պ· Պուրիան և հիւլէն գործակալ Պ· Կրիփարիս որսի ելած էին, և աճա խումբ մը գիւղացիներ պաշարեցին զիրենք և բըրտօրէն խօսեցան իրենց, ամբաստանելով թէ ցորենի դէզի մը կրակ տուած են՝ անհոգութեամբ նետելով իրենց փառած սիկարի ծայրը․ Գործը քաղաքական գոյն չունի, և Պ· Սթամպուլով անձամբ գնաց ներողութիւն խնդրեց գիւղացւոց անկրթութեան համար, և խնդիրը վերջացաւ․ Գիւղացիներէն ոմանք ձերբակալեցան․

—Պուլկար կառավարութիւնն որոշած է աւելցնել մակեդոնեան պուլկարական վարժարանաց տրուած տարեկան նպաստի գումարն․ 1891ին երեք միլիոն ֆր· պիտի յատկանայ սոյն կրթական նպատակին․ Պ· Սթամպուլով կը փափաքի չատ մը նախակրթարաններ բանալ պուլկարական եւ րնք եպիսկոպոսական թեմերուն մէջ և վարժապետներ կարգել, ընդ հսկողութեամբ Պուլկարիոյ կրթական նախարարին․

—Պուլկար նախկին սպայ Աթանասով, որ վերջերս ի Մակեդոնիա ձերբակալուած էր իբրեւ գրգռիչ, անմեղութիւնն ապացուցուելով արձակուած է․

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺ Ի ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

Զուիցերիացի մը, Եոզէֆ Քաուֆման, իւր հօր ստակին տիրանալ ուզելով, տապարով մը կը սպանէ զնա, մարմինը պարկի մը մէջ կը դնէ, տան դուրսն ուրիշ չէնք մ' կը տանի՝ յարդով ծածկուած, և քարիւղ թափելով կրակ կուտայ չէնքին․ Դրացիք կրակը կը մարեն, դիակն երեւան կը հանեն, և հայրասպանն արդարութեան ձեռքը կը յանձնեն․ Ոճիրը կը խոստովանի, և մահուան կը դատապարտուի․ Վերաքննիչ ատեանը կը հաստատէ այս դատավճիռ, բայց Քաուֆման Զուիցերեան Դաշնակցութեան Գերագոյն Խորհրդոյն դիմելու իրաւունքն ի գործ կը դնէ, որ 49ի դէմ 74 քուէով կ'որոշէ մահու պատիժը փոխել ցկեանս բանտարկեալ աշխատութեան․

Այս որոշում անակնկալ էր, և չատ զարմանք պատճառեց Զուիցերիոյ մէջ․ Լիւսէռնի գաւառային կառավարութիւնը, վեց ամիսէ ի վեր որ Քաուֆման ի մահ դատապարտուած է, դահիճ մը կը փնտռէր, և ի վերջոյ գտաւ յանձին Արկովիի գաւառական կառավարութեան նախորդ դահճին եղբօրորդւոյն, որ կը պատրաստուէր սուր ի ձեռին հրապարակի վրայ գըլխատել զՔաուֆման, ըստ զուիցերեան վաղեմի դրութեան․

Զուիցերիա մահու պատիժ չէր տեսած 1868էն ի վեր, երբ Վօի գաւառին մէջ մարդ մը գլխատեցաւ․ 1872ի և 1874ի Սահմանադրութիւնք ջնջեցին մահու պատիժը․ բայց յաջորդ Զուիցերիոյ մէջ այնպիսի ահեղի ոճիրներ գործուեցան, որ ժողովուրդն ընդհանուր հանրագրութեամբ խնդրեց վերաքննել մահու պատիժը ջնջող սահմանադրական յօդուածն․ Իրօք այդ յօդուած վերաքննուեցաւ, եւ Զուիցերեան Հանրապետութիւնը կազմող անձնիւր գաւառ ազատ թողուեցաւ իւր մասին վերահաստատել մահու պատիժը կամ ջնջուած համարել․ Լիւսէռնի գաւառն այն գաւառներէն եղաւ որք մահու պատիժը վերահաստատեցին․ Կը սպասուէր ուրեմն որ Լիւսէռնի Գերագոյն Խորհուրդն հաստատէր Քաուֆմանի նման վայրագ և քստմնելի ոճրագործի մը դէմ իրաւամբ արտասանեալ մահու վճիռը․

«ԱՍՏՈՒԱԾԻՄԱՍՏ ՄԵՆԱԿԵԱՑՔ»

Եւրոպիոյ «Աստուածիմաստք» (Théosophe), որոց դաւանանքն էապէս Աստուծոյ գոյութեան և հոգւոյ անմահութեան վրայ հիմնեալ է, հետաքրքրաշարժ ձեռնարկ մը կ'ընեն այս պահուս․ Ի Զուիցերիա, Լուքարնօ, Մեծ լճէն քիչ հեռի, բլրի մը գագաթը, պիտի հիմնեն տեսակ մը մենաստան, ուր պիտի հաւաքուին լռութեան և միայնութեան մէջ ուսման և հոգեւոր ամփոփման պարապիլ փափաքող և աշխարհէ ձանձրացած անձինք․ Այս նպատակաւ, մասնաժողով մը, որոյ անդամ են Վախթմայսթէր կոմսուհին, Փրոֆ· Ֆրանձ Հարթման, Տքթ· Թիւրման, Տքթ· Փիոտա, կը կազմակերպէ Fraternitas (Եղբայրութիւն) անուն ընկերութիւն մը 50,000 ֆր·ի դրամագլխով, 500 ֆր·նոց բաժնեթղթերով․ Այս բաժինք չահ չեն տար բաժնետիրաց, բայց յիշեալ մենաստանին մէջ իրենց ուզած կերպիւ բնակելու իրաւունք կուտան․ Այս մասնաժողովը կը դիմէ ամեն յօժարամիտներու, առանց կրօնի և կարծեաց խտրութեան․ Մենաստանն յիշեալ լճին և Թեսէնի հովտաց և լերանց վրայ տեսարան պիտի ունենայ, և բոլոր տարին բաց պիտի լինի․ Պիտի պարունակէ սրահ մը, պարտէզներ և մատենադարան․ Ապագային մէջ ընկերութեան չահերը պիտի գործածուին աստղաբաշխական դիտարան մը հաստատելու համար․ Ընկերութեան նպատակին համակրող անձեր, որք սակայն բաժին մը գնելու կարողութիւն չունին․

Գրասէր Ատամ ի՞նչ կը խորհի այս հաստատութեան վրայ․

ԱՖՐԻԿԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

Քապիլեան տասն երկու ցեղեր կը պատերազմին Մարոքի դէմ, որոյ զօրքերն ի փախուստ դարձուցին․ Այս զօրաց հրամանատարը, մարոքցի կառավարչի մը որդին, վիրաւորեցաւ, և Սէֆրոյի բերդն ապստամբեցաւ․ Քապիլք բերդին վրայ յարձակեցան, և տիրեցին․ Մորթեցին 120 գերիներ, և կառավարչին որդին ալ ձեռք անցունելով, վայրագկերպիւ տօնեցին իրենց յաղթութիւն․ —Իրենց գերւոյն մարմնէն մսի կտորներ հանեցին, եփեցին և կերուցին իրեն՝ դժբախտ հրամանատարին․

ԿԱՒԿԱՍԻԱ

Մոսկովսքի Վեդոմոսդի թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ կաւկասեան լերանց գլխաւոր չղթային մէջէն անցնելիք երկաթուղւոյն նախնական աշխատութիւնք փութոյ պնդութեամբ յառաջ կը տարուին․ Այս գծին չինութիւնը չատ ժամանակի կը կարօտի, զի բազմաթիւ ներքնուղիներ (թիւնէլներ) չինել հարկ պիտի լինի, իւրաքանչիւրն 8-15 վերստ երկայնութեամբ, և գըծին երկայնութիւնն առնուազն 200 վերստ պիտի լինի․ Ռուսք մեծ կարեւորութիւն կուտան կաւկասեան կեդրոնական Ռուսաստանի հետ միացնելու խորհրդին․ Ռազմագիտական ակներեւ նշանակութենէն զատ, առեւտրական եւ արհեստական տեսակէտով ալ յոյժ կարեւոր պիտի լինի այս գիծ․ Ռուս տարրը տակաւին չէ կըցած հաստատուիլ կաւկասիոյ մէջ, ուր գտնուող Ռուսք աւելի կամ նուազ կառավարութեան հետ կապ ունեցող տարրեր են, պաշտօնեաներ և պաշտօնէից պարագայք, զինուորականներ, բանակի հայթայթիչներ, և այլն․ Իսկ Ռուսիոյ ընկերային, իմացական եւ տնտեսական կեանքն իւր ներկայացուցիչները չունի կաւկասիոյ մէջ, որ բնական հարստութեանց չահագործումն այս կերպիւ ետ կը մնայ, արագ և կանոնաւոր հաղորդակցութեան պակասութեամբ․

ԽՄԲԱԳՐԻ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ

Պ· Նիքոլայեւս, յոյն խմբագիրը, տնօրէն ի Փարիզ հրատարակեալ Օրէնտ լրագրոյն, ի Պերլին ձերբակալեցաւ անցեալ շաբթուն, գանակոծութեան մը պատճառաւ որ մահ յառաջ բերած է․ Պ· Նիքոլայեւս իւր բնակարանին վերի յարկէն աղմուկներ լսելով, հոն կ'ելնէ վարձակալներն յանդիմանելու․ Պառաւ կին մը իրեն դէմ կը կանգնի, եւ չի թողուր որ ներս մտնէ․ Պ· Նիքոլայեւս մի կողմ կը հրէ զնա սաստկապէս․ Կինը մի քանի օր ետքը կը մեռնի․

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ռումեն լրագիրք աւազակութեան զուարճալի պատմութիւն մը կ'ընեն․ Անցեալ հինգշաբթի Պաքաւ քաղաքի բնակիչ Պ· Շիրիաք կը պտտէր Վարանջիքոյի անտառին մէջ․ Ցանկարծ զինեալ մարդ մը կը յարձակի, և կը խնդրէ որ յանձնէ իւր քսակն եւ ցոյց տուած տեղը նստի․ «Կրնաք հոդ նախաճաշել երբ ախորժ զգաք, կ'ըսէ նոր Ֆրա-Տիավոլոն, «որովհետեւ մեք ձեր բարեկամաց կը սպասենք»․ Պ· Շիրիաք կը յանձնէ իւր վրայ ունեցած 17 ֆրանքն, և երկու աւազակաց հսկողութեան ներքեւ կը սպասէ․ Կէս ժամ ետքը կուգան տիկինն և օրիորդ Ֆրիսթէանու և Օր· Ռոմինիչէանու, որոցմէ յոյժ քաղաքավար կերպիւ կը խնդրեն աւազակներն որ նստին Պ· Շիրիաքի մօտ, և Ռումանուհիք յանձն կ'առնուն՝ սաստիկ գող ելած․ Պարոնայք աւազակք տեսնելով որ որսերը կ'ուշանան և ժամանակն անցունելու համար կ'որոշեն նախաճաշել Պ· Շիրիաքի ծախիւք, յորմէ կը խնդրեն և կ'առնուն իւր գինիի շիշն և ուտելիքին կէսն․ Ի՛նչպէս մերժել․ Եւ յետոյ, չատ զուարթ և քաղաքավար մարդիկ էին այս աւազակք, որք բառախաղերով կը զուարճացնէին իրենց գերիները․ Միջօրէի կը ժամնէ Պ· Մանէսքօ, չափագիտութեանց դասատու Եաչի մէջ, իւր երկու քոյրերուն հետ․ Նոյն արարողութիւն․ Պ· Մանէսքօ կը յանձնէ իւր թղթապանակ, որ 260 Ֆր· կը պարունակէր, և ըստ որում աւազակները քաղաքավարութիւնն այնքան յառաջ կը տանին որ Պ· Մանէսքոյի վրան չեն խուզարկեր, սա կարող կը լինի պահել ոսկեդրամ 30 Ֆր· պարունակող քսակ մը․ Օր· Մանէսքօ ալ իւր սեղմիրանին մէջ կ'անհետացնէ 20 Ֆրանքնոց դրամատոմս մը․ Աւազակապետն որ դիտած էր օրիորդին այս չարաճճիւ, քաղաքավարութեամբ կը յայտարարէ թէ «Ես ինծ չեմ ներեր երբեք փնտռել այդ դրամատոմսն հոն ուր սպրդեցաւ»․ Ժամ մը ետքը գիւղացի մը կ'անցնի, զոր ևս միւսներուն քով կը նըստեցնեն․ «Նպատակնիս կողոպտել չէ այս մարդը, կ'ըսեն, բայց վար կը դնենք որպէս զի խօսք չտայ ոստիկանութեան․ Մեք ազնուականներն և հարուստները միայն կը կողոպտենք»․ Միջօրէէն երկու ժամ ետքը, նորեկներ չտեսնելով և յոյսը կտրելով, աւազակապետն «ատեանը փակուած» կը յայտարարէ, ազատութիւն կուտայ իւր գերիներուն, ամենուն ձեռքը սեղմելով զատ զատ, և 20 Ֆր· ետ կուտայ առ Պ· Մանէսքօ իբրեւ «գրպանի ստակ», և տիկիններէն և օրիորդներէն ալ ուրիշ բան չի խնդրեր բայց եթէ իրենց մատներուն ծայրն համբուրելու չնորհն․ Ի՞նչպէս մերժողական պատասխան տալ այսչափ բարեկիրթ աւազակի մը․ Ցայնժամ աւազակապետը մէկ ծունկն ի գետին դնելով, ասպետական բարեձեւութեամբ Ռումանուհեաց ձեռքերը կը համբուրէ մի առ մի, և յետոյ երեք աւազակք մէկ ոստումով կը խոյանան կ'անհետանան անտառին մէջ․

ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ· ՊԱՐԳԵՒ

Աւստրալիոյ մէջ Վիքթորիայի անդըրգաղթականութեան կառավարութիւնը կէս միլիոն ֆր·ի պարգեւ խոստացած էր անոր որ միջոց մը ցոյց տար Աւստրալիոյ մէկ մեծ մասը փճացնող ճագարներուն ջնջման․ Ցայս վայր ո՛չ ոք միջոց մի ցուցուց․ Ծարահատեալ կառավարութիւնք Հարաւային Նոր Կալլէսի և Քուինսլանտի գաղթականութեանց 1,427 քիլօմէթր երկայնութեամբ վանդակապատ մը հաստատեցին, որ այս կրծող կենդանեաց թոյլ չի տար մերձենալ աւստրալեան երկրի արեւելեան մասին․

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ

Ֆրանսական լրագիրք կը գրեն թէ էմիր Ապտ-իւր-Րահման, որ վերջին տարիներս Ռուսիոյ հետ զանազան վէճեր և մինչեւ իսկ փոքրիկ պատերազմ մ'ունեցած էր ի Փէնչտէհ, այս օրերս նոր քաղաքականութեան մը կը հետեւի․ Իրեն դէմ չարժումներ տեղի ունեցած լինելով իւր Տէրութեան սահմանաց մէջ, էմիրը զանոնք զսպեց այնքան խստութեամբ որ Հնդկաստանի փոխարքայ Լորտ Լանստաուն միջամտել պարտ համարեց․ Էմիրն յաղթանակաւ Քապուլ վերադառնալով, նեղացաւ ի լուր անգլիւհնդիկ կառավարութեան յանդիմանութեանց, և մերժեց Անգլիոյ թեւարկութիւնը․ Կ'ըսէ թէ Անգլիա իրաւունք չունի խառնուելու Աֆղանիստանի ներքին գործերուն, թէ ինք՝ էմիրը՝ բացարձակ անկախ է իւր երկրին մէջ, և մինչեւ իսկ արտաքին յարաբերութեանց մասին իւր անկախութիւնը կ'ուզէ հաստատել՝ առեւտրական դաշնագիր կնքելու նպատակաւ դեսպանութիւն մը ղրկելով ի Ռուսիա․ Այս լուրեր հոգ կը պատճառեն ի Կալկաթա և ի Լոնտոն․

Ֆրանսական լրագրաց այս լուրն առանց վերապահութեան ընդունիլ կարելի չէ․ Ցայտնի է թէ Հնդկաստանի կառավարութեան և Աֆղանստանի արդի էմիրին մէջեւ կնքեալ դաշնագրոյ մը համեմատ, էմիրը տարեկան մեծական գումար մը նպաստ կ'ընդունի Հնդկաստանի գանձէն, և իւր երկրին արտաքին յարաբերութիւններն անգլիւհնդիկ կառավարութեան վերին անօրէնութեան յանձնած է, և Ռուսիա ճանչցած է անգլիւհնդիկ թեւարկութիւնն Աֆղանստանի վրայ․

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԻՏԱԼԱՑԻՔ

Հարաւային Թիրոլի աւստրեան գաւառին իտալացի երեսփոխանք իտալերէն լրագրի մը մէջ հրատարակեցին իրենց ամենէն չափաւոր պահանջումներն իրենց գաւառին՝ Թրենթինոյի ինքնօրէնութեան մասին, որոյ խնդիրը կը յուզուի բաւական ժամանակէ ի վեր Վիեննայի և Հռոմի լրագրաց մէջ․ Յիշեալ երեսփոխանք կը պահանջեն որ Ինսպրուքի նահանգային երեսփոխանական ժողովն երկու ժողովներու ստորաբաժանի, մին Գերմանաց համար, միւսն Իտալացւոց համար, իտալական ժողովն հաստատուի Թրենթէնի քաղաքին մէջ, և ընդարձակ իշխանութիւններ ունենայ կարգադրելու ամեն ներքին խնդիրներ որք կը վերաբերին Թրենթինոյի գաւառին, այսինքն Թիրոլի հարաւային մասին․ դատաստանական, տրոց, հանրային չինութեանց և բարեգործական հաստատութեանց մասին այս իտալական գաւառային ժողով կարենայ գաւառին պիտոյից համապատասխան ամեն որոշումներ տալու և ամեն միջոցներ ի գործ դնելու․ Այս երեսփոխանք կը յայտարարեն թէ ոչինչ կրնան զիջանիլ իրենց պահանջումներէն՝ այս չափաւոր ձեւոյն մէջ, և եթէ բարձրագոյն իշխանութիւնք զլանան, պիտի մերժեն Ինսպրուքի ժողովէն․

Վիեննայի մէջ յոյժ անհաճոյ տպաւորութիւն ըրաւ իտալացի երեսփոխանաց այս ցոյցն, որ վերստին կ'արծարծէ Իտալիոյ Իռէտէնթեան կուսակցութեան եռանդն ու գործունէութիւնը․

ԱՌԱՋԻԿԱՅ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լոնտոնէ կը ծանուցուի Փարիզեան լրագրաց ոմանց թէ Վիլհէլմ կայսր մտադիր է Ռուսիայէ վերադարձին հրաւիրել միջազգային դեսպանախորհուրդ մը —ոմանք կ'ըսեն Վեհաժողով մը— օրուան մի քանի աւկախ խնդիրներն հիմնովին լուծելու և միջազգային մտահոգութեան պատճառներէն դէթ մի քանին բառնալու համար․

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Կուաթէմալա վերջնապէս յաղթուեցաւ Սան-Սալվատորի դէմ բա-

—)(8)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

Իր աշխատասէր, մենաւորիկ ու խաղաղ կեանքն ամեն բանէ վեր դասելուն պատճառաւ, քիչ անգամ դուրս կ'ելլէր և միշտ հետիոտն․ Կառք չէր պահեր, որովհետեւ կ'ուզէր ի բաց վանել այն ամեն բաներն որք իր գիտնական աշխատութիւններէն դուրս մտազբաղում մը տալու բնութիւն ունէին․

Երբեմն երբեմն քանի մը այցելութիւններ կուտար․ բայց ինք ոչ զոք կ'ընդունէր․ Արդէն, մարդոց բարեկամութիւնը չէր փնտռեր, ո՛չ ալ կնոջ մը սէրը․ Ինքն իրմով զբաղած, իր գրքերուն գերի եղած, աշխատութեան մէջ թաղուած, որ իր միակ տարփանքն էր, անգիտակցաբար մեծ տրամադրութիւններ ունէր մարդատեցութեան․

Բնականաբար, հանդէսներու չէր երթար բնաւ, թէեւ հրաւիրագրեր կ'ստանար միշտ․ Ճշմարիտ է որ եթէ ինքը փափաքէր, իր անունը միայն բաւական էր Սէն-Ժէրմէն արուարձանի բոլոր դահլիճներն իր առջեւ բանալ տալու համար․ Բայց որովհետեւ գիտէին իր վայրի բնաւորութիւնն ու մենասէր ճաշակները, փոխանակ վրան բռնանալու որ ընկերութեանց մէջ մտնէ, իր մենաւորութեանը մէջ կը թողուին զինքը․ Արդէն, այն բաներն որք այլոց վրայ պաշտպանութեանց պակասութիւն պիտի նկատուէին՝ իրեն համար յօժարակամ կը ներուէին․

Այսպէս աճա ապրեցաւ Բօլ տը Լասէռ կոմսը մինչեւ քառասուներեք տարեկան հասակն, առանց իր կենաց սովորութիւններէն բան մը փոփոխելու․

Գիտնական մը, ճշմարիտ գիտնական մը դարձած էր․ Ամեն բան, կամ գրեթէ ամեն բան ուսումնասիրած էր․ Պատմաբան էր, աշխարհագիր, աստղաբաշխ, օրէնսգէտ, քիչ մը բժիշկ, բնագէտ և այլն․ Սակայն ուրիշներու վրայ իր ունեցած գերազանցութեանը վրայ չէր հպարտանար բնաւ․ Համեստութիւնն, որ այնքան հազուագիւտ է մարդոց քով, իր առաքինութեանց մին էր․

Վերջին տասը տարիներուն մէջ տասներկուքի չափ կարեւոր ձեռագրեր պատրաստած էր․ Եթէ հրատարակէր զանոնք, անտարակոյս իրաւունք պիտի ստանար կաճառին մէջ բազմելու․ Սակայն ինք գիտութեամբ կը պարապէր նոյն իսկ յօգուտ գիտութեան և իր անձնական գոհունակութեան համար․ Մտքէն անցած չէր երբեք թէ կրնար օգուտ քաղել իր բազմավաստակ աշխատութիւններէն․ Բօլ տը Լասէռ կոմսը պարզապէս գիտութեանց սիրող մըն էր․

Գիտութեանց սիրող կ'ըսենք, ինչպէս կ'ըսեն արուեստից սիրող,—որ չատ բան գիտնալէն ուրիշ տենչ չունի․

Ապրիլ ամսուն, երբ տարագիր արեւակը կը դառնայ եւ բոլոր բոյները կըռուոյ մէջ են, ինչպէս բանաստեղծօրէն կ'ըսէ Ֆրանսուա Գոբէ, երբ Սէն-Ժէրմէն արուարձանն եւ ուրիշ ազնուական թաղեր գրեթէ ամայի կը դառնան, ոմանք իրենց դղեակներն եւ այլք ծովեզերեայ քաղաքներ երթալով, տը Լասէռ կոմսն եւս Բարիզէն հեռացաւ ամրան եղանակն երթալ անցունելու համար փոքրիկ տան մը մէջ, պարտէզով շրջապատեալ, զոր վարձած էր ի Սէն-Ժէրմէն, անտառէն քիչ հեռու․ Հոն փոխադրել տուած էր իր գրադարանին մէկ մասը, եւ հոն՝ ինչպէս ի Բարիզ, կ'աշխատէր ու կը գրէր․ Սակայն գիւղին մէջ նուազ մենաւոր էր քան քաղաքին մէջ․ Շատ անգամ իր աշխատութեան խուցէն դուրս կ'ելլէր երկար պտոյտներ կատարելու համար ստուերաշատ ծառերուն տակ եւ կամ դաշտերուն մէջ․ Իր պտոյտներն օգտակար կը դարձնէր պարապելով զբօսանքով մը որ միանգամայն աշխատութիւն մըն էր, այսինքն խոտաբանութեամբ, բայց այդ բան ախորժելի պարապում մըն էր իրեն համար․ Իր բնակարանին ամենէն մեծ խուցը խոտաբանոցի վերածուած էր և ամբողջովին լցուած խոտի կապոցներով եւ թոշնած ծաղիկներով․

Օր մը, երբ տը Լասէռ կոմսն իր տունը կը վերադառնար, բժշկական բոյսերու դէզ մը ձեռացը վրայ առած, յանկարծ իր դէմ տեսաւ երիտասարդ մը ու մանկամարդ գեղեցիկ աղջիկ մը, որք քով քովի նստած, կը հանգչէին հինաւուրց կաղնիի մը ստորոտը․

Երիտասարդը քսանչորսէն քսանհինգ տարեկան կ'երեւէր, ու երիտասարդուհին՝ հազիւ տասնեւութ տարեկան․

Կոմսը տարօրինակ, անբացատրելի զգացում մը ունեցած էր․ Զարմացած, յուզուած կանգ առաւ յանկարծ եւ սքանչացմամբ խառն հետաքրքրութեամբ մը դիտեց այդ հրապուրիչ պատկերը․ Դիւրին էր տեսնել որ ապրելու հաճոյքը կը վայելէին այդ երկու երիտասարդք, Բարիզէն՝ մեծ թռչնարանէն՝ փախած երկու թռչուններ որք այդ մենաւոր անկիւնը եկած էին ազատօրէն կրկնելու համար առաջին սիրոյ յաւիտենական երգը․

Երիտասարդն իր բազուկը մանկամարդ աղջկան մէջքին չուրջը բոլորած՝ մեղմիւ իր կուրծքին վրայ կը սեղմէր զայն, մինչ նա, ծծմորներու պսակ մը հիւսելով, իր չնորհալի գլուխը կը հանգչեցունէր անոր ուսին վրայ․

Հասունցած կեռասի մը նման թարմ ու վարդագոյն այտեր ունէր, պայծառ դէմք մը, ժպտուն այտեր, եւ ճակտուն վրայ ճաճանչագեղ բան մը․ Իր խորունկ նայուածքին մէջ անհուն քաղցրութեան և գորովի արտայայտութիւն մը կար․ Եւ երիտասարդն, յափշտակուած, իր սիրակէզ նայուածքովը կը պատէր մանկամարդ աղջիկը, մի առ մի անոր ընծայելով կապոյտ ծաղիկները զորս կը ժողվէր․

Այդ վայրկենին, իրարու հետ չէին խօսեր․ Բայց լռութիւնը, սիրահարաց համար, իր պերճախօսութիւնն ունի․ Արդէն ի՞նչ խօսք պիտի կրնային արտասանել որք իրենց նայուածքին ու ժպիտներէն լաւագոյն կերպով բացատրէին իրենց զգացումը․ Նայուածքի մը կամ ժպիտի մը մէջ չատ անգամ ամբողջ քերթուած մը կայ․

Այսպէս կը մտածէր տը Լասէռ կոմսն, որ ինքնիրեն կ'ըսէր․

—Զիրար հասկնալու համար խօսելու պէտք չունին․

Ու տեսնելով անոնց պայծառ ճակատներն, այնպէս կուգար իրեն թէ այդ երկու երիտասարդք յաւիտենապէս երիտասարդ ու գեղեցիկ պիտի մնային․

Դանդաղաբար հեռացաւ, գլուխը կախ, երազախոհ․ Խորին յուզման մը մատնուած էր․ Հազարումէկ մտածումներ իրարու կը բաղխէին իր ուղեղին մէջ․ Պուրակին մէջ երգող թռչունք եւ օդին մէջ տարածուող խորհրդաւոր բզզիւնը տեսակ մը սարսուռ կ'ազդէին իր ամբողջ մարմնոյն․

—Այո՛, մրմնջեց, երջանկութեան պատկերն է այս, ճշմարիտ երջանկութեան պատկերն որ աչացս առջեւ պարզուեցաւ․

Կ'զգար թէ արիւնն աւելի արագ եւ աւելի տաք կերպով կը հոսէր երակացը մէջ․ Կը զարմանար թէ ինչո՞ւ սիրտն ուժգին կը բաբախէր․ Ցուզուած էր, չատ յուզուած, և տարօրամ մտահոգութիւն մը կ'զգար․ Ի՞նչ պատճառաւ․

Կոմսը տակաւին չէր կրնար որոշակի ճշդել իր տպաւորութիւնները․ բայց չատ չանցած պիտի ըմբռնէր թէ ամեն մարդու նման՝ սիրուելու պէտք մը կ'զգար․

Դեռ իր ամարանոցը չհասած, կատարեալ յեղաշրջում մը տեղի ունեցած էր ի նա․

Դրան սեմէն ներս ոտք կոխելուն պէս, նշմարեց որ բնակարանն ամայի էր․ Սենեակներուն մէջ օդ չկար, կարծես երկար ժամանակէ հետէ փակ մնացած տեղւոյ մը հոտ ունէին․ Առաջին անգամ ըլլալով, նշմարեց որ իր չուրջը տիրող լըռութիւնը կարի ծանր էր․

Թանձր մթնոլորտի մը մէջ էր կարծես, որ կը ծանրանար իր ուսոցը վրայ, և պաղ բան մը կ'զգար․

Ուզելով միտքն ուրիշ բանի վրայ դարձնել և յիշատակները մոռնալ, աշխատութեան խուցն ապաստանեցաւ, իր գրքերուն մէջտեղ․ Ձեռքն հանդիպած առաջին գիրքն առաւ եւ բացաւ․ սակայն անուշադիր կերպով քանի մը տող կարդալէ յետոյ, անհամբեր չարժումով մը փակեց զայն․ Ուրիշ հատոր մը առաւ․ Այս անգամ ընտրանօք առած էր զայն․ [illegible] Բառարանն էր․ «Սէր» բառը փնտռեց եւ հետեւեալը կարդաց․

(Շարունակելի)

ցած անխարհուրդ պատերազմին մէջ ։

Կեդրոնական Ամերիկայի մէջ Միացեալ Նահանգաց դեսպանն յանուն Ուաշինկթընի կառավարութեան միջնորդութիւն առաջարկեց Կուաթէմալայի և Սան-Սալվատորի կառավարութեանց ։

ՍԻԲԵՐԻԱՆ ԺԱՆՏԱԽՏ

Տարօրինակ հիւանդութիւն մը, Սիպերեան ժանտախտ անուն, ժամանակէ մ'ի վեր մեծ կոտորածներ կ'ընէ ի Ռուսիա Փոլթավայի նահանգին ձիերուն մէջ ։ Մի քանի աւուրց մէջ հազարէ աւելի կը համրուին այս ախտին զոհ գացած ձիեր ։ Աւելի եւս ցաւալին այն է որ ձիերն այս ախտը կուտան մարդոց եւս ։ Բազմաթիւ բնակիչք Փէրէյալավլի՝ այս ախտէն բռնուած՝ հիւանդանոց փոխադրուած են ծանր վիճակի մէջ ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ կողմէ կարգեալ յանձնաժողովն երէկ եւս ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան և աւարտեց պատասխանագրոյ պատրաստութիւնը ։ Այս գրութիւն պիտի ներկայացուի Եկեղեցական Համագումար Ժողովին, որ ի նիստ պիտի գումարի վաղն ի Պատրիարքարան ։

Երէկ, Մայր Դիւանը Մաքրիգիւղ գնաց և այցելութիւն տալով Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հօր, Ազգային Ժողովոյ գումարման մասին տեսակցեցաւ Ն. Ամենապատուութեան հետ ։

Կեդրոնական ու գաւառական պաշտօնեայ 40 երեսփոխանաց տեղ նորոգ ընտրութեանց կատարման համար Մայր Դիւանը հարկ եղած պաշտօնագիրը ղրկեց առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ։

Բէօյիւքտէրէի Զինճիրճեան Տ. Գաբրիէլ քահանան որ Կրօնական Ժողովոյ կողմէ մայրաքաղաք կոչուած էր, երէկ առտու ժամանեց և այսօր պիտի ներկայանայ Կրօնական Ժողովին ։

Բարեկիշատակ Սանասարեանի կտակի տրամադրութիւնք թէև պաշտօնապէս երևան եկած չեն տակաւին, սակայն Տփղիսի լրագիրք կ'իմանան թէ հանգուցեալը իր հարստութենէն 100,000 ռուբլի բաժին հանած է իր քեռորդւոյն՝ բժիշկ Լեւոն Տիգրանեանին (որպէս ժամանակին ծանուցած էր արդէն մեր մասնաւոր թղթակիցն) և միանգամայն յիշեալին թողած է իր տան կահ կարասիքը՝ մօտաւորապէս 10,000 ռ. արժողութեամբ ։ Նոյնպէս, դադարեալ Մեղու լրագրի խմբագիր Պ. Պետրոս Սիմէոնեանց իր կենդանութեանը պիտի ստանայ շաբաթական 600 ռուբլի թոշակ, զոր հանգուցեալը նշանակած էր Մեղուի Ցաբէյեանին առթիւ, 1882 թուականէն սկսեալ ։

Այս երկու անձերէն զատ, հանգուցեալ բարերարն ո՛չ մէկ անհատի բաժին հանած է եղեր իր կտակաւ, այլ իւր ամբողջ հարստութիւնը,— մօտաւորապէս 5-600,000 ռուբլի,— յատկացուցած է Սանասարեան վարժարանին ։

. .

Թէև Տփղիսի լրագրաց մէն գրոյց մը կը յիշէ, թէ Պ. Լեւոն Տիգրանեանց՝ որ Սանասարեանի կտակակատարաց մին է, մտադիր է օրինական միջոցներով բեկանել տալ հանգուցելոյն կտակի այն տրամադրութիւնն որով իւր բովանդակ հարստութիւնը Սանասարեան վարժարանին կը թողու, սակայն այս լուր անհաւատալի կը թուի մեզ ։

Ցաւօք սրտի կը ծանուցանենք թէ Մեծ. Ցակոբ Արշակ էֆէնտի այս գիշեր մեռած է սաստիկ թոքատապէ ։ Հանգուցեալն հայ ընկերութեան մէջ պատուաւոր դիրք մը բռնած էր իւր պարկեշտ գործունէութեամբ ։ Թղթավաճառութեան ասպարէզն Ազգին մէջ զարգացնելու և ընդհանրացնելու նախաձեռնարկ եղած էր ։ Եւրոպեան մի քանի լեզուաց հմտութեամբ և յԵւրոպա իւր ուղեւորութեամբք առողջ գաղափարներ ստացած էր, մանաւանդ տնտեսական խնդրոց վրայ, որք իրեն ներշնչեցին Տնտեսական Միութեան կազմութիւնն, որոյ նպատակն է աժան ապրանք ընծայել ընկերութեան ամեն դասուց դիւրամատչելի պայմաններով, և այս նպատակաւ նորակազմ Միութիւնը գնեց Երուսաղեմի Վանքին ստացուածքն և զոլ բնակ գետին մը մերձ ի Մաքրիգիւղ ։ Հանգուցեալն իբրև բերան այս Ընկերութեան հրատարակեց Տնտեսական եւս, որ դադրեցաւ երբ ուրիշ ամեն հանդէսք կառավարական որոշմամբ դադրեցան ։ Ցակոբ Արշակ էֆէնտիի մէկ ուրիշ յիշատակելի գործն եղաւ Ղալաթիոյ Ազգային Մատենադարանին կազմութիւնն, որոյ հիմնադիրը պիտի նկատուի միշտ, որչափ ալ նորոգ կազմակերպութեամբ և զարգացմամբ աւելի նպատակայարմար դիրք և վիճակ առնու այդ օգտակար ձեռնարկութիւն ։ Ազգային երեսփոխան, Պէշիկթաշի վարժարանաց հոգաբարձու, ազգային պաշտօններ միշտ վարած է Ցակոբ Արշակ էֆէնտի, և իւր ողջմտութեամբ և ընկերային բարեմոյն ձիրքերով հանրային համակրանք վայելած է ։ Իւր թղթավաճառական գործը շարունակող դեռահաս ուշիմ որդւոյն անակնկալ մահը սաստիկ հարուած մ'եղած էր իւր հայրական սրտին, և անկէ ի վեր խանգարուած էր իւր առողջութիւն ։ Բազմանդամ ընտանիք մը կը թողու ։

Ցուղարկաւորութիւնը վաղը պիտի կատարի Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, ժամ 4ին ։

ՎԵՐԵԼՔ Ց'ԱՐԱՐԱՏ

Հեղինակ՝ ՃԷՅՄՍ ԲՐԱՅՍ
Թարգմանիչ՝ Փ. Ց. ԲԱՐԱԶԵԱՆ

Հանրածանօթ Պ. Ճէյմս Բրայս Կաւկասիոյ և յարակից գաւառաց վերաբերեալ ընդարձակ հեղինակութեան մը մէջ նկարագրած է իւր առաջին անգամ լինելով Արարատ լերան գագաթն ելնելն, որ շատ հետաքրքրաշարժ պարագայից մէջ կատարուած է ։ Անգլիացի երևելի մատենագրին այս նկարագրութիւն աշխարհագրական, տեղագրական և հնախօսական բացառիկ կարևորութիւն մ'ունի գիտնական դասուն և մանաւանդ այն երկրին բնակչաց համար ։ Այս նկարագրութեան ի հայ թարգմանութիւնն ի վաղուց անտի զգալի եղած պէտք մ'էր, զոր Իզմիրի Օսմանեան Խորհրդոյ ատենապետ Գարեգին էֆ. Բարազեան իրագործած է, մեծաւ աշխատութեամբ թարգմանելով Պ. Ճէյմս Բրայսի գրքին այս մասն ։ Ի վերջ իւր թարգմանութեան, Բարազեան էֆ. կցած է իւր Ալպեան լերանց բարձրագոյն գագաթներէ մին ելնելուն նկարագրութիւնը՝ ֆրանսերէն և հայերէն ։

ՎԵՐԵԼՔ Ց'ԱՐԱՐԱՏ, Պաղտատլեան ընտիր տպագրութեամբ, մաքուր թղթի վրայ, ի հրապարակ հանուած է այսօր, և կը ծախուի 4 ղրուշի ։ Կեդրոնատեղին՝ Զարդարեան Գրատուն ։ Ամեն գրավաճառաց քով կը գտնուի ։ 1—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Երէկ, Բ. Դրան մէջ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և զբաղեցաւ ելմտական խնդիրներով ։

Սոյն յանձնաժողովը կը կազմէին Դատական նախարար Վսեմ. Րիզա փաշա, Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Րըֆաթ պէյ, Առևտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հաշուակալ Սաատի պէյ, Սիւլէյման Սուդի էֆ. Մալիյէի պաշտօնեաներէ Մէճմէտտին էֆէնտի և Պետական Խորհրդոյ անդամք՝ Նուրեան էֆէնտի ու Նուրէտտին պէյ ։

— Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշա երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով գնաց և ինչ ինչ կարևոր խնդրոց վրայ խորհրդակցեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ ։

— Սպանիական ու շուէտական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ ։

— —

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. Կայս. Պանքայի ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընթ երէկ Ելմտական պաշտօնատունը գնաց եւ Նախարար Վսեմ. Ցաչեր փաշայի հետ խորհրդակցեցաւ ելմտական ինչ ինչ խնդրոց վրայ ։

Սոյն խորհրդակցութեանց ներկայ գտնուեցան նաև Ելմտական Նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարք ոմանք ։

— —

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Իտալիոյ թագաւորը մեծարժէք նկար մը նուէր ղրկած է արարողապետ Միւնիր փաշայի ։

— —

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Ծանուցանեցաւ արդէն թէ Պ. Խտավին Բէյս ծրագիր մը ներկայացուցած էր Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, յանուն Պ. Խօթընի, Տէտէ-Աղաճէն մինչև Սելանիկ երկաթուղւոյ մը շինութեան ու շահագործման մենաշնորհը խնդրելով ։ Մի քանի շաբաթ առաջ նմանօրինակ առաջարկ մը ներկայացուած էր նաև Ֆրանքֆորդի Պանքան և գերմանացի դրամատեարց խումբ մը ներկայացունող անձանց կողմէ, սակայն այդ առաջարկ հետևութիւն չէ ունեցած ։ Երրորդ առաջարկ մըն ալ,— այս վերջինը տարբեր ձևով,— ներկայացուած է Լոնտոնի ընկերութեան մը կողմէ ։

Մակեդոնիոյ երկաթուղեաց ծրագիրը, զոր ներկայացուցած է Պ. Ալֆրէտ Քառլա և ասիական ու եւրոպական երկաթուղեաց միացման ծրագիրը, զոր ներկայացուցած է Պ. Քամիլ Վիժիէ, երկուքն ալ զինուորական քննիչ յանձնաժողովոյն ներկայացուած են ։ Սպարապետի Դուռն այդ ծրագրոց նպաստաւոր ըլլալուն պատճառաւ, հաւանական չէ որ զինուորական յանձնաժողովը տարբեր տեսակէտով մը նկատէ զայնս ։

Սկիւտար — Պոլու — Էրէյլի երկաթուղեաց ծրագիրը, զոր ներկայացուցած է Պ. Բոլլաս, զինուորական յանձնաժողովին յղուած չէ տակաւին ։

— —

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Երէկ Աւստրիոյ Ֆրանց Ցոզէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձն ըլլալով, աւստրիական դեսպանատան մէջ ընդունելութիւնք կատարուեցան ։

Դեսպան Պառոն տը Քալիչէ և դեսպանատան պաշտօնեայք՝ բոլորն ալ պաշտօնական համազգեստով, առաւօտեան ժամ 1½ին Պէօյիւքտէրէէն դեսպանատան պահակ շոգենաւով Թոփխանէ եկան, ուրկից կառքերով ի Բերա Սանթա Մարիա եկեղեցին գնացին ։ Հոն, ի ներկայութեան պապական նուիրակ Տ. Պոնէթթիի, կրօնական արարողութիւնք և գոհաբանական աղօթքներ կատարուեցան ։ Արարողութիւնք ժամ 4½ին աւարտելով դեսպանն ու իւր հետևորդք Բերայի աւստրիական դեսպանատունը գնացին ։ Դեսպանատան դրան առջև կեցած էին Թէքքէ Պաշիի թաղապետական պարտիզին մեծառ նուագածուք, որք ի ժամանել դեսպանին, աւստրիական քայլերգը նուագեցին ։ Պառոն տը Քալիչէ խիստ գոհ մնալով շնորհակալութիւն յայտնեց այդ նուագածուաց ։

Դեսպանը պահ մի հանգիստ առնելէ յետոյ դեսպանատան մեծ դահլիճը գնաց, ուր ընդունեց մայրաքաղաքիս աւստրիական գաղթականութեան երկու հարիւրէ աւելի երևելեաց շնորհաւորութիւնները ։ Պ. Ֆօրնի յանուն գաղթականութեան, խօսելէն բանախօսութիւն մը ըրաւ և դեսպանը պատասխանեց պարագային յարմար խօսքերով ։ Ցաւարտ բանախօսութեան ներկայք ծափահարելով գոչեցին «Կեցցէ՛ Ֆրանց Ցոզէֆ կայսրն Աւստրիոյ» ։ Քիչ յետոյ դեսպանն ու իւր հետևորդք Պէօյիւքտէրէ վերադարձան ։

Նաւահանգստին մէջ գտնուած աւստրիական շոգենաւք բոլորն ալ երէկ դրօշակներով զարդարուած էին ։ Օսմանեան պահակ շոգենաւն, որ նոյնպէս դրօշակներով զարդարուած և իւր մեծ կայմին վրայ աւստրիական դրօշակը պարզած էր, միջօրէին թնդանօթի քսան և մէկ հարուածներ արձակեց ։

Կայս. պալատան կողմէ արարողապետ Միւնիր փաշա և առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա աւստրիական դեսպանատունը գնացին ի Պէօյիւքտէրէ և շնորհաւորական այցելութիւն տուին ։

Նոյնպէս մայրաքաղաքիս օտար դեսպանք եւս ի Պէօյիւքտէրէ աւստրիական դեսպանատունն երթալով շնորհաւորական այցելութիւն տուին ։

Երէկ գիշեր Պէօյիւքտէրէի աւստրիական դեսպանատան մէջ պարահանդէս մը տրուեցաւ ։ Ներկայ էին օսմանեան նախարարք ոմանք, բարձրաստիճան պաշտօնատարք, օտար դեսպանք և վերին Վոսփորի բարձր դասու պատկանող բազմաթիւ ընտանիքներ ։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեք օրէ ի վեր Մէքքէէն ո և է տեղեկութիւն առնուած չէ հնտախտին վրայ ։ Կը կարծուի թէ հնտախտ բոլորովին անհետացած ըլլայ այդ կողմերէն ։

Առողջապահական վարչութեան ուղղեալ հեռագրոյ մը համաձայն, Ճէզիրէի ու Մարտինի կողմերն հնտախտի ո և է դէպք պատահած չէ ։ Երպիլի (Մուսուլ) մէջ եւս 15-20 օրէ ի վեր հնտախտէն ո՛չ վարակուող եղած է և ոչ մեռնող ։ Հետևաբար բոլորովին անհետացած նկատուելով, Երպիլէ և Քէօբրիւի միջև եղած շղթայն վերցուեր է ։ Տիրէ գիւղախմբին մէջ նոր շղթայ մը հաստատուեր է Բավէնտուզէ Երպիլ եկողները քարանթինայի ենթարկելու համար, որովհետև Բավէնտուզ տակաւին վարակեալ կը համարուի ։

— Սպանիայէն եկած տեղեկութեանց համաձայն, Ալիքանթէի, Պատաեսի, Թոլէտոյի և Վալէնսիայի մէջ օգոստոս 2էն մինչև 4 ընդ ամենն 134 հոգի հնտախտէ բռնուելով, ասոնցմէ 85 մահեր պատահեր են ։ Պաշտօնական վիճակագրոյ մը համաձայն, հնտախտի սկսած առաջին օրէն, որ է մայիս 13 (Ն. Տ.), ընդ ամենն 1672 հոգի հնտախտէ բռնուեր, որոց 834ը մեռեր են ։ Այս մահերու հարիւրին ութսունը Վալէնսիայի նահանգին մէջ պատահած են ։

— Փարիզի մէջ ևս հնտախտի դէպք մը պատահեր է, սակայն գիտնութիւն մը կատարուելով հաստատուած է թէ այդ հիւանդութիւն տեղական հնտախտ է ։ Այս դէպք առողջապահական տեսակէտով կարևորութիւն չունի, որովհետև նոյն իսկ տարափոխիկ հիւանդութիւններ չեղած ատեն ամեն տեղ այդ կարգի տեղական հնտախտի մէկ երկու դէպքեր կը պատահին ։

— Գերմանական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Պերլինի մօտ գտնուած Սրանտոփի զինուորական բանտին մէջ ութ բանտարկեալք հնտախտամահ թանչէ բռնուելով, չորսը մեռեր են ։

— Անցեալները Նիքոլայէֆի մէջ (Ռուսիա) հինգ մարդեր մեռած էին կասկածելի հիւանդութեամբ և յետոյ գիտնութիւն մը կատարուելով, հաստատուած էր թէ այդ մարդիկ աղտոտ խեցգետին կերած և թունաւորուած ըլլալով մեռած էին ։ Այս լուրին վրայ Եւրոպիոյ մէջ գրոյց ելած էր թէ Պաքուի մէջ եւ հնտախտի դէպքեր պատահած են, որով թուրքիոյ կառավարութիւնը հնգօրեայ քարանթինա որոշած էր Ռուսիայէ եկողներուն համար ։ Եթէ այս լուր, կ'ըսէ Հ—ի—, բացարձակ կերպիւ սուտ ալ ըլլայ, այդ չափ զգուշութիւն ծայրայեղութիւն կը համարուի ։

Թուրք կառավարութիւնն արդէն սկսած է Պուրկազի մէջ քարանթինայի ենթարկել Սև ծովէն եկող շոգենաւերն ու ուղևորները ։

— Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին նախագահութեամբ կազմեալ առողջապահական յանձնաժողովոյ որոշմամբ ծանուցուած է ամեն կողմ որ հանրային առողջապահութեան մասին յանձնաժողովոյ կողմէ տրուած որոշմանց եթէ չգործադրուին, պատժոյ եղող պաշտօնեայք պատասխանատու պիտի ճանչցուին ։

— —

ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Միջերկրականի անգլ. նաւատորմի մէկ մասն որ Սելանիկի նաւահանգիստը կը գտնուէր, վերջերս Լէմնոս ուղղուեր է ։

— —

ՕՏՈՒՆ ՔԱՊՈՒԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Ձեռնհաս իշխանութիւնը պաշտօն յանձնած էր Քաղաքապետութեան ժողովոյ անդամ Անտոն էֆէնտիի՝ տեղեկագիր մը պատրաստել թէ այդ հրդեհէն ո՛րչափ շէնքեր այրած են, հրկիզելոց թիւն ո՛րչափ է և այլն ։

Արդ, Անտոն էֆէնտի հրկիզեալ վայրերը զատ զատ քննելէ յետոյ մանրամասն տեղեկագիր մը պատրաստած է, զոր երէկ մատոյց ձեռնհաս իշխանութեան ։ Ըստ այդ տեղեկագրոյ, այդ հրդեհէն այրած են 184 տուներ, 472 մթերանոցներ ու խանութներ, չորս մզկիթներ, երկու վարժարաններ, մէկ Թիւրպէ, մէկ Մէտրէսէ, հինգ աղբիւրներ, երկու պահականոց և չորս ջրհան ։ Այդ շէնքերու արժէքին ընդհանուր գումարն է 135,000 ոսկի ։ Հրկիզելոց ընդհանուր թիւն է 1111, որոց 689 կալուածատէր և 422ը վարձակալ ։ Նպաստամատոյց յանձնաժողովն ամեն կերպիւ պիտի օգնէ այս հրկիզելոց մէջ գտնուող կարօտ անձանց ։

— —

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Առողջապահական վարչութեան պաշտօնական վիճակագրէն կ'երևի թէ վերջին մայիս ամսոյ մէջ ի Կ. Պոլիս մեռնող անձանց թիւը կը հասնի 871ի որոց 503ն իսլամ (239 այր և 264 կին) 333ը քրիստոնեայ (174 այր և 159 կին) և 35ն հրեայ (18 այր և 17 կին) ։ Այս մահերէ 18ը միայն ծաղկախտէ առաջ եկած են ։

Նախորդ տարւոյ միևնոյն ամսուն, մեռնողներու թիւը 695 էր ։ Ուրեմն 1890 մայիսին 176 հոգի աւելի մեռած են ։

— —

ՈՃԻՐՔ, ԱՐԿԱԾՔ ԵՒ ԱՅԼՆ

Նախընթաց իրիկուն սպանութիւն մը գործուեցաւ ի Բերա, Ջօպան-Օղլու փողոցը գինետան մը մէջ ։ Երեք հայեր կռուի բռնուելով, անոնցմէ մին՝ Համբիկ իր Ստեփան անուն ընկերոջը թևերէն բռնեց, և երրորդը դաշոյնի հարուած մը իջեցնելով անոր փորին, աղիքները դուրս թափեց ։

Ոճրագործը խոյս տուաւ, իսկ Համբիկ ձերբակալուելով Կալաթա-Սէրայ տարուեցաւ ։ Ինքն ալ վէրք մը առած էր ։

Ստեփան իր տունը փոխադրուելով, բժշկական խնամոց յանձնուեցաւ, սակայն վիճակը ծանր է ։

— Կիրակի օրը երկու հայ կիներ պտոյտի ելած էին Զիլիֆթարի կողմը, երբ պարտիզի մը չորս պահապան շուներն անոնց վրայ յարձակելով, չրջազգեստնին խածնելով գետին փռեցին ։ Շուներն հեռանալու վրայ էին, երբ կանանց ոտքի ելլելը տեսնելով, նոր դարձեալ և այս անգամ կատաղաբար անոնց վրայ յարձակելով, կանանց միոյն մարմինը քանի մը տեղերէ խածին ։ Շրջակայներէն քանի մը անձինք վտանգը նշմարելով, օգնութեան փութացին և գաւազանի հարուածներով շուները փախցնելով, կիներն ազատեցին մահուան վտանգէ ։

Վիրաւորեալ կինը մեր Ազգ. Հիւանդանոցը փոխադրուած է ուր կը դարմանուի ։

— Երեք-չորս օր առաջ Աքսէրայի Թօփալմէլէջի կառքերու միոյն մէջ երկուքսուկէս տարեկան տղայ մը գտնուած է, որ ցարդ Ոստիկանութեան Դրան հիւանդանոցին մէջ կը գտնուի ։

— Երէկ պատմեցինք թէ Օսման Քաբուի մէջ բնակող Մէհմէտ Ալի անուն ծերունի մրգավաճառ մը անձնասպան եղած է ։ Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, թուղթ մը գտնուած է որ ցոյց կուտայ թէ ծերունւոյն անձնասպանութեան շարժառիթն է իր կնոջ հետ ունեցած անհամաձայնութիւնը ։

— Թաթավլացի Նիքոլի անուն յոյն մը երէկ Քեաղըտխանէի գետակին մէջ ձուկ որսացած պահուն գետակին իյնալ և խեղդուեցաւ ։

— Այս օրերս Չէնկէլքէօյի բարձանց վրայ գտնուած քէօշկերու մէջ յաճախակի գողութիւնք կը կատարուին ։ Այնպէս որ գողերն երեք գիշեր շարունակաբար միևնոյն քէօշկը մտած են ։ Գողերն ընդհանրապէս արժէքաւոր նիւթեր կը գողնան ։

Երէկ Մէարիֆի պաշտօնատան մէջ տեղի ունեցաւ մայրաքաղաքիս ու շրջակայից երկրորդական վարժարանաց չրջանաւարտներու մրցանակաց բաշխումը ։ Կրթական նախարար Վսեմ. Մինիֆի փաշա անձամբ բաշխեց եօթանասուն և հինգ չրջանաւարտից վկայականները ։

— Սկիւտարի ջրի ընկերութեան և Պոլսոյ կազի ընկերութեան տնօրէն Պ. Սիմոն, որ անցեալներն Եւրոպա գնացեր էր, վերջերս մայրաքաղաքս վերադարձաւ ։ Պ. Սիմոն Պելճիայէն իւր հետ բերած է երկրաչափներ, որք Սկիւտարի ջրի ճամբաները պիտի քննեն և շինութիւնք պիտի սկսին ի մօտոյ ։

Նէյմի Փոլէի կազարանին շինութիւնն եւս աւարտած ըլլալով, ի մօտոյ բացման հանդէսը պիտի կատարուի ։

— Զմիւռնիոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք հետևեալ դէպքն, որ արդիւնք է անուշադրութեան ։

Անցեալ գիշեր չորս յոյներ Սէօքէի մօտ գիւղի մը մէջ կինճ որսալու գնացեր են ։ Ցոյներէ մին Բանայոթ մութին մէջ իւր ընկերոջ Ալէքսիի վրայ հրացան պարպեր է, կինճ մը կարծելով զնա ։ Գնդակը Ալէքսիի կուրծքէն մտնելով, կռնակէն դուրս ելեր և խեղճ մարդը մէկ ժամ յետոյ մեռեր է ։

— Բէնտիքի հրկիզելոց համար Գատըգիւղի մէջ կազմեալ յանձնաժողովն ցարդ 750 ոսկի հաւաքած է ։

— Թնդանօթարանի վարչութիւնը բանակցութիւններ կը կատարէ Քրուբի զինագործարանին ներկայացուցչին հետ, ամրութեանց ու զրահի նոր թնդանօթներ գնելու համար ։

— Պրիտանուպոլսոյ մէջ հաստատեալ երկրագործական վարժարանին ու տիպարագարակին վարչութիւնը միացուած էր տեղւոյն Բոլաքխանէի վարչութեան, որովհետև այդ երկու նոր հաստատութեանց ծախուց համար ուրիշ միջոց մը գտնուած չէր ։

Առևտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը ծանուցած է Պրիտանուպոլսոյ կուսակալութեան որ այդ երկու հաստատութիւնք զատուին Բոլաքխանէի վարչութենէն և [illegible] երկրագործական վարժարան մը ու տիպարագարակ մը հաստատուի, որովհետև այդ միացեալ կրնայ արգելք ըլլալ վարժարանին յառաջդիմութեան ։ Նախարարութեան որոշմամբ նոյն նահանգին երկրագործական քննիչ կարգուած է Սիրաթի էֆէնտի, նախորդ երկրագործական քննիչ Փօնիաթ ։

— Կրէտէի կուսակալութեան խորհրդական Ղալիպ պէյ արտօնութիւն ստացած է արձակուրդով մայրաքաղաքս գալու համար ։

— Բ. Դուռն երէկ ռուսական դեսպանատան յանձնեց Շքոտրայի ռուսական նորընտիր հիւպատոս Պ. Հայրիլոֆի պաշտօնը վաւերացնող կայս. Պէրաթը ։

— Երէկ մայրաքաղաքս եկան Րուսճուկի 200ի չափ իսլամ գաղթականներ, որք Պրուսա ղրկուեցան այդ կողմերը բնակութիւն հաստատելու համար ։

— Ոստիկանութեան դրան բժիշկ կարգուած է գնդապետ Սալիմ պէյ, փոխանակ վախճանեալ Մէհմէտ պէյի ։

— Ըստ տեղեկութեանց Ս—ի—ի, Առևտրական նախարարութիւնը տեղեկանալով որ Երկրագործական Դրամատան Նիկոմիդիոյ մասնաճիւղին վարչական գործառնութիւնք պահանջուած եղանակաւ չեն կատարուիր, Նիկոմիդիա ղրկած է Պոլսոյ կեդրոնական երկրագործական քննիչ Ազմի էֆէնտին, որպէսզի խնդիրը քննելով պէտք եղածն ի գործ դնէ ։

— Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ տեղւոյն թաղապետական երկու չրջանակաց միայն ընթամար տարեկան հարիւր հազար ղրուշի խնայողութիւն մը պիտի ըլլայ թէ՛ առանց թոշակէ և թէ՛ այլ ծախքերէ ։

— Անցեալ օր Մախսուսէի 4 թիւ շոգենաւը Գատըգիւղէն կամուրջ եկած պահուն ուղևոր մը, որ առաջին տեղը նստած էր, ձեռքը գտնուած 120 հատ հինգ ոսկինոց պանքատոմսը նստած տեղը մոռնալով կ'երթայ ։ Քիչ յետոյ նաւապետը Հիւսէյին էֆէնտի կը գտնէ այդ դրամն և կը պահէ ։ Տէրը կէս ժամ յետոյ գալով կ'ստանայ իր դրամը ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Շիրքէթ Խայրիէի շոգենաւուց երթևեկութեան ժամանակացոյցը փոխուած ըլլալով, վաղուընէ գործադրութեան պիտի դրուի ։

Նոր ժամանակացոյցը պիտի հրատարակենք վաղուան թուով ։

ՆԵՏԱՀԱՐ ԱՂԱՒՆԻ

ԳՐԵԱՑ
ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Նետահար Աղաւնի անուն գողարիկ վէպն որ քաղուած է ազգային կեանքէ, այս անգամ Տէտէեան Եղբարց տպարանէն հրատարակուած է, և որ փափաքելի է ամեն հասակի հայու ընթերցման և ուսումնասիրութեան ։

Գինն է 5 ղրուշ արծաթ և կը վաճառուի ամեն հայ գրավաճառաց քով ։ 4—6

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

ՆԱՐՎԱ, 18 օգոստ.— Վիլհէլմ կայսր հոս ժամանեց կէս գիշերէն $2\frac{1}{2}$ ժամ յառաջ ։ Կայարանին մէջ զինք ընդունեցին Ցարը, գահաժառանգն և այլ մեծ-դուքսեր, նաև Գերմանիոյ և Աւստրիոյ դեսպանք ։ Նոյնին վեհափառութիւնք գացին Պ. Փոլովցեւի ամարանոցն, ուր Վիլհէլմ կայսր Ռուսիոյ կայսրուհւոյն կողմէ ընդունուեցաւ ։ Ճամբայն նոյնին վեհափառութիւնք ջերմագին կեցցէներով ողջունուեցան տեղական ժողովրդեան կողմէ ։

ՓԱՐԻԶ, 18.— Տեղ— Վիլհէլմ կայսեր ի Ռուսիա այցելութիւնը քաղաքավարական գործ մը կը նկատէ և նշան մը բարւոք յարաբերութեանց Գերմանիոյ և Ռուսիոյ միջև, բայց չի կարծեր որ այս այցելութիւն փոփոխում պատճառէ ընդհանուր կացութեան մէջ ։ (Տե՛ս այս աւուր Ա. երեսին մէջ ։)

ՊԵՐԼԻՆ, 18.— Զօր. Քափրիվի բազմաթիւ հետևորդներով Փեթերսպուրկ կ'երթայ, ուր պիտի ընկերանայ Վիլհէլմ կայսեր ։

ՓԱԿՈՒՄՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 18.— Այսօր Լորտերու Ժողովոյն մէջ կարդացուեցաւ Թագուհւոյն ճառն որով կը փակէ խորհրդարանական նստաշրջանը ։ Գոհութեամբ կը յիշէ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ հետ կնքեալ համաձայնութիւններն, և ոչ նուազ բերկրութեամբ կը հաստատէ թէ Նիւֆաունտլէնտ կղզւոյն (Ամերիկա) ձկնորսային խնդիրն հանդարտ վիճակ մը առած է, որով յուսալի է ի մօտոյ վերջնական լուծում մը տալ անոր ։

Ի ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 18.— Ֆրանսայի գաւառական ժողովոց տարեկան նստաշրջանին բացումը կատարեցաւ ամեն ուրեք սովորական ձևով, առանց նշանակելի դէպքերու ։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆ

ՍՈՖԻԱ, 18.— Ֆերտինանտ իշխան վաղը Ռիլայի վանքը կ'երթայ, (որ ամառուան եղանակին մէջ զով և հաճելի բնակավայր մ'է,) և մի քանի օրեր պիտի մնայ հոն ։

ՀՆՏԱԽՏ

ՀՌՈՄ, 18.— Արտաքին գործոց նախարարը՝ օտար երկիրներու մէջ Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն ղրկեց Կարմիր ծովուն մէջ առողջապահական հսկողութեան համար պայմանագրութեան մը ծրագիրը ։

Ծրագիրը կ'ուզէ հաստատել երկու միջազգային պաշտօնէութիւններ, մին ապահովելու համար ո և է տարափոխիկ հիւանդութեան ցամաքի ճամբով ծաւալման դէմ հարկ դատուած տնօրինութեանց գործադրութիւնը, և միւսը ծովու ճամբով ։ Ցամաքի ճամբու համար, ծրագիրը կը ճանչնայ տեղական իշխանութեանց գերիշխանութիւնը, պահպանելով միւս պետութեանց իրաւասութիւնները Կ. Պոլսոյ բարձրագոյն խորհրդին եւ Աղեքսանդրիոյ ծովային վերատեսչութեան մէջ ։ Ծովու ճամբուն համար, ծրագիրը կ'առաջարկէ հաստատել միջազգային միութեան յանձնախումբ մը, որ Կարմիր ծովուն մէջ առողջապահական հսկողութիւնը կատարէ երկու առողջապահական կայարաններով, որք իրաւունք ունենան այցելելու Կարմիր ծովէն անցնող նաւերն եւ քարանթինայի կայարանաց ու մաքրանոցներու պէտքերն հոգալու ։

ՏԱՃԻՐԷ, 18.— Քաղաքին առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է ։— Եգիպտոսի և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ միջև առևտրական դաշնագիրը կնքուեցաւ ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Երեքշաբթի, 7 Օգոստոս

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ա. Սերի		20 27
Այսօրուան գոցումէն վերջ	»	20 29
Բերայի մէջ	»	— —
[illegible]		20 26
Կէս օրին	»	20 26½

ԻՄԹԻՅԱԶԸ ՏԱՀՎԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	56 30
Այս առաւօտ	56 36
Կէս օր	56 38

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Միութենական	A. Սերի	43 3/4
»	B. »	24 5/8
»	C. »	20 32

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սոսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 34
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	9 5
[illegible]	»	»	6 36
Օսմ. [illegible]	»	»	4 32
Թրամուէյ	»	»	497 1/2
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	77 3/4
[illegible]	Դ. Կ.		134 —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 8
Անգլիական ոսկի	»	110 3
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107 30
Իմբերիալ	»	90 35
[illegible]	»	61 16
Ռուբլի թղթադրամ	»	7 58
» արծաթ	»	82
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	108 2
Վեցնոց	»	108 20
Հինգնոց	»	108 10
Մեթալիք	»	100 30
[illegible]	»	— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 18 Օգոստոս, ժամ 3 վայր. 55 երկվ.

Ֆրանսական Իանթ 3 %	94 75
» » 4 1/2 %	106 52 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սերի Դ.	19 10
Օսմանեան երկաթուղի	78 50
» Բէժիի բաժնեթուղթ	298 75
Պանք Օթօման	600
Գրէտի Լիօնէ	787 50
Իտալական Իանթ 5 %	95 85
Հնչլեռնական 5 %	470
Բրէօրիթէ թիւրք (1890)	418 75
Եգիպտական միացեալ	492 87 1/2
Պանք տը Բարի	830
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	461 87 1/2
Սուէզի ջրանցք	2350
Եգիպտական պարտքին	76 5/8
Ռիօ Թինթօ	596 25
Մէաբիտրա	716 25
Ձէյ Լոնտոնի վրայ	25 23 1/2

Լոնտոն, 18 Օգոստ. ժամ 6 վայր. — երկվ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	96 9/16
Օսմ. » Սերի Դ.	18 3/4
» » » Ա	42 3/4
» » » Բ.	24 5/8
» » » Գ.	18 13/16
Փոխառութիւն 1877	103
Պանք Օթօման	13 3/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	97 3/16
» առանձ. (Բրիվիլէժիէ)	101 3/4
Ցայրա Սանիէ	84 1/4
Տատանիայ (Փոխառ. Բօյիլը)	100 3/4
Հնչլեռնական 5 %	93 1/2
Մոնոփօլ »	77 1/2
Ռուսական 1889	98 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 28 1/2

Վիեննա, 18 Օգոստ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	86 20
» Բէժիի բաժնեթուղթ	126 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	116 50

Պերլին, 18 Օգոստ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 42 1/2
Ռուսական Թղթադրամ	246
Օսմանեան երկաթուղի	80 20
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սերի Դ.	18 70

ԽԱԶԻՆԷԻ ՄԷՔԹՈՒՊԱԹ

ԵԱԽՈՏ

ՄԻՒՔԷՄՄԷԼ ՄԻՒՆՇԱԱԹ

Բ. Տիպ

Արդի Թուրք գրագէտներէն Ահմէտ Բաշիր և Մուսթաֆա Բէյերու պէյերու սոյն օգտակար գործը կը պարունակէ եւրոպական ընտիր նամականիներէ թարգմանուած ինչպէս նաև հին և նոր Թուրք գրագէտներու այլ և այլ նշանաւոր գրութիւններ, ինչպէս են պաշտօնական, ընտանեկան, առեւտրական և այլ գրութիւնք հանդերձ չորրորդական ու գործնական բացատրութիւններով։ Այս նամականի ամէն կերպիւ օգտակար է թէ՛ վարժարանաց և թէ՛ Թուրք լեզուն ուսանիլ փափագող մանուկներուն։

Ա. Հատորն սպառած ըլլալով, երկրորդ անգամ տպագրուած է և կը վաճառուի ի Պապը Ալի ծառուղւոյն Թողլեան Առաքել Էֆէնտիի գրատունն։ Անկազմն գինն է 15 գրուշ, իսկ կազմածը՝ 20։ 105 3—3

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ՅՈՒԼԻՍ 1 ԹՈՒՈՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՍԱԾ ՅՕԴՈՒԱԾԻՆ «ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ»

(Տես. Երէկի Թիւը)

Ճշմարիտ է նաև այն զոր ասէ թէ «Կրօնական գրքերն ամէն գրական, պատմական, գիտական գործերէ աւելի պէտք է գրուին ժողովրդական լեզուով... ուրեմն չատ բնական է որ կրօնքն աւանդուի այն լեզուով որ հասկնալի է հանրութեան. Քրիստոս միայն գրագէտներուն համար չ՚քարոզեց ու չ՚մեռաւ. այդքան յաւակնութիւն թող չ՚ունենանք. արդ ի՛նչ օգուտ ունին Քրիստոսի քարոզութիւններն, եթէ անհասկնալի են ժողովրդին.» «Շնորհակալ ենք մեր կրօնագէտ վարդապետին որ յանդիմանէ զյաւակնութիւն մեր, և ուսուցանէ մեզ քրիստոնէութիւն որում անգէտ էինք։ Իրաւունք թէ պարտ է աւանդել կրօնական ուսումն ժողովրդեան իւր ծանօթ լեզուաւ, արդարեւ բանաւոր է. բայց որպէս զի ժողովուրդը չը մնայ զուրկ կրօնական կրթութենէ, պահանջել հին Հայ վարդապետաց մատեաններն աշխարհաբարի թարգմանել, այս, թող ներէ բարեկամ մեր իւր բառով, յաւակնութիւն է, չըսենք թէ յիմարութիւն։ Եթէ ժողովրդեան կրօնական դաստիարակութեան համար յօրինեալ գրուածներ, ինչպէս քրիստոնէականներ և ուրիշ սոյն նման գրեան, լինէին գրաբար, եթէ վարդապետներ եկեղեցիներու մէջ քարոզէին գրաբար, յիրաւի էր մեր բարեկամին բողոքել թէ «գրաբարին տուած վնասը կրօնքին չատ մեծ է.» բայց գիտեմք, և գրաբարի հակառակորդն եւս գիտէ թէ ժողովրդեան կրօնական դաստիարակութեան համար գրեթէ ամէն գրուած եղած է միշտ և լինի աշխարհիկ լեզուաւ, և հայ վարդապետներ ամէն տեղ քարոզեն տեղւոյն ժողովրդական լեզուաւ. սուտ, անտեղի եւ զրպարտութիւն է ուրեմն գոչել. «Մեղաւոր են անոնք որ կը կարծեն թէ օգտակար է գրաբարի երկաթէ չրջանակին մէջ բանտարկել կրօնքը»։ Գրաբարեան անուանեալ ո՞ր Հայու բերնէն ելեց զայս։

Գալով Աւետարաններուն՝ կ՚ըսէ. «Միթէ Աւետարանը ներդաշնակութիւն սորվեցնելու, կամ ոսկեղինիկ գրաբարի օրինակ ըլլալո՞ւ համար գրուած է։ Եթէ յանկարծ յարութիւն առնէին մէկ օր մեր Ե. դարի հայրապետներն, ապշած պիտի մնային տեսնելով որ մենք (Թերեւս ինք) Աւետարանը իբր լեզու կը յարգենք, և ոչ իբր Քրիստոսի խօսք։ Աւետարան ու կրօնական ուրիշ գրքեր հայերէնի թարգմանելով մեր ինչ՚ հայրապետներուն միտքն չէ անցած որ գեղեցիկ չարադրութիւններ կ՚աւանդեն ազգին»։ Ազգին չատ մեծ մասն յարգէ զԱւետարանն իբրեւ օրինակ գեղեցիկ հայերէնի, և է իսկ այնպէս. բայց յարգէ միանգամայն իբրեւ Աստուծոյ խօսք, և մեր երանելի, ոչ ինչ, հայրապետաց նպատակը չէր, Աստուածաշունչը և յոյն Հարց գործերն հայերէն թարգմանելով գեղեցիկ չարադրութիւններ աւանդել ազգին, բայց բաղդն այնպէս ըրաւ որ այն թարգմանութիւնք աւանդեցան մեզ այն դարուն հայակայ լեզուաւ, և ընդ այս ուրախ եմք, և համարիմք զմեզ երանելի, որ այն անուանի յոյն հարք, Ոսկեբերան, Կիւրեղ, Բարսեղ եւ մանաւանդ Ս. Գիրք, իւրաքանչիւր իւր բարձրութեան համեմատ գտաւ իւր լեզուն։

Բարեկամ մեր կարծելով թէ Աւետարաններն լինելով գրաբար բոլորովին անիմանալի են ազգին, խրատէ «Աւետարանը թարգմանել ոչ միայն աշխարհաբարի, այլ մի քանի տեսակ աշխարհաբարներու, ժողովրդի ամէն խաւերուն հասկնալի աշխարհաբարներով։» Ամերիկայի Աստուածաշնչի ընկերութիւնն ըրաւ զայս. տուաւ ազգին ոչ Աւետարաններու միայն, այլ և ամբողջ Ս. Գրոց թարգմանութիւնն աշխարհաբար. բայց այն թարգմանութիւնն սիրով չընդունուեցաւ ողջոյն ազգէն որ ցանկայր ունենալ իւր նախնեաց գրաբար թարգմանութիւնն, և յետ երկար բանակցութեանց ի մէջ ընկերութեան և ազգին երեւելիներուն, որոց գլխաւորն էր Ներսէս Պատրիարք, հուսկ ուրեմն յանձն առաւ ընկերութիւնն տալ մեր գրաբար Աստուածաշունչն ինչպէս որ է հանդերձ ծանօթութեամբք ըստ յոյն և եբրայերէն բնագրաց։ Ի՛նչ զարմանալի հակասութիւն, որ այսօր մեր բարեկամն իբրեւ անօգուտ և անպիտան հրատարակելով գրաբարը, ցանկայ որ Աւետարաններն թարգմանուին ռամկօրէններու. Թող Ս. Գիրք թարգմանուին աշխարհաբարներու, բայց գլուխ և գլխոց թարգմանութեանց է և պիտի մնայ միշտ գրաբար թարգմանութիւնն, ոչ լեզուին գեղեցկութեան, բարձրութեան և հարստութեան համար միայն, այլ մանաւանդ վասն զի գրաբար լեզուին ոճն այնպէս մօտ է եբրայական և յոյն բնագիրներուն, որ հայերէն թարգմանութիւնը կարգալ գրեթէ հաւասար է բնագիրները կարդալու։ Չկայ և չկարէ լինել աշխարհաբար մի որ տայ Ս. Գրոց բնագիրներն այնպէս ճշգիւ և ուղղութեամբ ինչպէս գրաբարն։ Որ և իցէ պարբերութիւն կամ տուն Ս. Գրոց թարգմանելով աշխարհաբար, իսկոյն կ՚լինայ, մինչ գրաբար թարգմանելով՝ բարձրանայ։

Յետ ցուցանելոյ յօդուածագիրն ըստ իւր կարծեաց գրաբարի տկար կողմերն, և բնաջինջ ընելու համար այս լեզուն՝ յետ առաջարկելոյ, իբրեւ վերջին հնարք, նախնեաց պատմական և կրօնական բոլոր գրուածներն, որ ըսել է ամբողջ հին հայերէն մատենագրութիւնն, թարգմանել աշխարհաբարներու, բովանդակէ իւր գեղեցիկ ճառն ըսելով. «Այսպէս ահա մեզ համար Եւրոպէն անպէտ, անօգուտ և վընասակար է գրաբարի ուսուցումը, դըպրոցներէն պէտք է գրեթէ վանել գրաբարը։» և զայս ընել յուսայ այնպիսի դարու մէջ ուր գրաբարի գիտութիւնն քան ուրիշ որ և իցէ դար յետ հինգերորդին՝ է աւելի յառաջացեալ։ Հայերէն լեզուին չատ գաղտնիք գտնուած և ծանուցուած են մեզ այժմ։ Մեք հիմա գիտեմք Ե. դարու լեզուին արուեստը, ճաշակը, առաւելութիւններն. հայերէնի ծագման և կազմութեան վրայ ունիմք տեսութիւն նոր աւելի կամ նուազ ստոյգ և գէթ հաւանական։ Հիմա կարող եմք մեր բառերուն արմատներն և ածանցներն աւելի ճշգիւ գտնել, բառերն հանրացնել և դասաւորել (généraliser et classifier)։ կարող ենք որոշել նոյն նմանութեան և տարբերութեան կէտերն, եւ այսպէս գտնել հոմանուններ և իբր հոմանուններ որ խաղան մեծ դեր հայերէնի մէջ, համառօտիւ կարող ենք կազմել հայերէն լեզուաբանական գրութիւն, որ թէպէտ առ այժմ թերի, կարէ փորձիւ և գիտութեամբ լինել կատարեալ եւ գիտնական։

Յետ աւարտելոյ զխնդիր գրաբարին, յօդուածագիրն առնու աշխարհաբարն, եւ սկսանի իբրեւ երկրորդ Ուիթնէյ խօսել լեզուի կենաց վրայ համառօտիւ, պահելով ընդարձակ տեսութիւնն ինքեան. «Մեր նոր լեզուի ու հին լեզուի հիմնական տարբերութիւնը, կ՚ըսէ, ծնունդ է պատմական այնպիսի օրէնքներու որոց կը հպատակին աշխարհի ամէն լեզուները։ Դժբախտաբար չրջանակս ինձ չներեր ընդարձակ խօսիլ այդ օրէնքներու մասին, կը բաւականանամ տալով համառօտ բացատրութիւն մը միայն։ Լեզուի մը բառերը կը նմանին հալած կապարի որ կ՚առնէ ձեւն ու կերպարանքը կաղապարին որու մէջ կը թափուի։ Այդ կաղապարն ալ կը փոփոխէ իր ձեւն ու կերպարանքը ներքին ու արտաքին ազդեցութեան ներքեւ։ Լեզուի մը փոփոխութեան ներքին պատճառները մեծ մասամբ անթափանցելի են։ Արտաքին պատճառներ ունին իրենց ազդեցութիւնն այդ փոփոխութեան վրայ, բայց այդ ազդեցութիւն երկրորդական է. գլխաւորապէս ժողովրդի բերանն ու ականջն յառաջ կը բերեն այդ փոփոխութիւնները։ Ժողովրդի լեզուի մէջ բառ մը կը կրճատի, ուրիշ բառ մը կ՚երկարի, հոլովումներ ու խոնարհումներ կը փոխուին, բառերը նոյն մնալով հանդերձ կ՚ունենան տարբեր նշանակութիւն։ Եւ ահա լեզուն կերպարանափոխ կ՚ըլլայ։ Լեզուներու փոփոխութեան օրէնքին ենթարկուած է հայերէն լեզուն ալ... Ո՞վ կ՚ընէ այս փոփոխութիւններ եւ ե՞րբ կ՚ընէ, ոչ ոք կրնայ ըսել. ժողովրդի բերանն յանկարծ... Իսկ արտաքին պատճառն լեզուի մը փոփոխութեան, մանաւանդ... փոփոխութեան, է նոյն իսկ այդ ժողովրդի քաղաքական կացութիւնը։ Դըրացիներն որոց հետ այդ ժողովուրդ յարաբերութեան մէջ է, օտար ազգն որ եկած տիրած է անոր բնավայրին, գրականութիւնն այն ազգին որոյ մտաւոր զարգացումէն կը զարգանայ ինքը, բոլորովին կը փոխեն այդ ժողովրդի լեզուական ոգին։» Այս տեսութեան մէջ կայ արդարեւ ճշմարտութիւն, այսինքն թէ լեզուն ժողովրդեան բերանը կ՚ը փոխուի և կը փոխուի. բայց Թուի թէ մեր բարեկամն, հին լեզուաբաններէն ոմանց պէս, ընծայէ զայս փոփոխութիւն բնական հարկի կամ օրինաց. որպէս թէ ժողովուրդն անգաղտ փոխէ զիւր լեզուն բնական ազդմամբ (instinctivement)։ Աստ կամի հետեւցանել թէ, որովհետեւ բնութիւնը դիմէ միշտ ի զարգացումն, այս բնական զարգացման (développement) օրինօք հարկ էր գրաբարին փոխուիլ յաշխարհաբար, իբրեւ յիւր զարգացեալն, և այս բնական հարկին հնազանդելով պարտէ մեզ նկատել զաշխարհաբարն իբր կատարումն գրաբարին, թէպէտ առժամանակեայ, քանզի փոփոխման օրէնքը կայ եւ մնայ միշտ, եւ գործէ միշտ. ուստի և, կ՚ըսէ, «Մեր աշխարհաբարն էր յառաջ տաճկերէն-պարսկերէն, այժմ սկսած է լինել ֆրանքօ-հայերէն» Ապա՝ ժամանակաւ լինի Թերեւս ռուսօ-հայերէն, կամ անկլօ-հայերէն, Թերեւս եւ գնչու-հայերէն։ Ըստ այս սկզբան հարկ է ընդունիլ թէ արդի հռոմէրէնն է բնական զարգացումն հելլենարէնին, եւ արդի ռոմանական լեզուք՝ բնական զարգացումն լատիներէնի։ Այս սկզբան արդիւնք է նաեւ որ լեզուաբան մեր լեզուի փոփոխման «կաղապարը,» այսինքն ժողովրդին բերանը, որպէս ասէ, կ՚ընէ անհաս, յաւիտենական, աստուածային։ Բայց գիտենք որ այն փոփոխման պատճառն է քաղաքական, պատահական, պատմական, ոչ անհաս եւ ոչ յաւիտենական, բնական ազդումն, բնութիւն չունին անդ գործ։ Առածն, Natura non facit saltum, աստ չունի տեղի։ Լեզուն, ցորչափ իւր սաղմնային (ambrionaire) վիճակին մէջ է, ցորչափ է, ըստ ռամկական կարծեաց, անկերպարան Թօթիւն, պարտի լիզուիլ որ առնու զիւր կատարեալ ձեւ եւ զկերպարանս. աւելի պարզ ըսենք, որովհետեւ չունի հաստատութիւն եւ սերտութիւն տուող պատճառ, այն է գիր եւ դպրութիւն, հարկաւ կը փոխուի, բայց այս փոփոխման վիճակն է անկատարութեան մանաւանդ քան կատարելութեան վիճակ։ Մեր լեզուագէտն իւր համառօտ, կամ լաւ եւս ասել, Թերի տեսութեան մէջ, յիչելով լեզուի փոփոխման վիճակն, անկերպարան ժամանակն, կամ այլով բանիւ, լեզուին կենաց առաջին երեւոյթն (phase), առնու զկայ. չգիտեր կամ չկամի գիտել երկրորդ եւ կարեւորագոյն երեւոյթն, այն է լիզման ժամանակը, եւ ոչ լիզող պատճառներն։ Ներէ մեզ մեր լեզուագէտ բարեկամն լնուլ իւր Թերին՝ ընելով հոս համառօտ տեսութիւն լեզուի երկրորդ երեւութին վրայ։

Մարդ չատ ստորին մտաւոր վիճակէ յառաջ գայ. (Ներեն մեզ ընթերցողք որ հակառակ կարծիք ունին. յուղարկեմք զնոսա Զապարովաքիի Origine du langage անուանեալ նշանաւոր գործին Բ. գլխոյն.) Երբ մարդկային միտքն սկսաւ տակաւ զարգանալ, հարկ եղաւ մարդոց առաջին բնական պարզ հնարքն ի ձեռն առնուլ իւր խորհուրդներն հաղորդելու այլոց. այս է ծագումն լեզուի, առաջին երեւոյթ ի պատմութեան լեզուի. (տես յիշեալ գործին Բ. Գ. Դ. Զ. գլուխներն), և որովհետեւ այն հնարք հազիւ բաւական էր հաղորդելու խորհուրդ մերձաւորաց, և էր նչաւակ փոփոխման որոց պատճառն էր արտաքին նշանի (գրոյ և դպրութեան) պակասութիւնն, ուստի և անբաւական հաղորդելու խորհուրդ հեռաւորաց և յետնոց, որչափ միտք զարգանայր, այնչափ զգայր մարդիկ արտաքին նշանի հարկն, ուստի հնարուեցաւ գիր և դպրութիւն, սկիզբն երկրորդ երեւութին ի պատմութեան լեզուի, և հարթեցաւ ճանապարհ մատենագրութեան։ Հանճարեղ մարդիկ սկսան յօրինել երգեր, ծնաւ բանաստեղծութիւն, և լեզուն ոչ միայն հաստատուեցաւ, այլ և սկսաւ զարգանալ, բարգաւաճիլ. Այս է նոր ասպարէզ ուր թէպէտ և լեզուն չդադրեցաւ փոփոխելէ, բայց այս ոչ այնչափ փոփոխութիւն է որչափ լրանալ և սնանիլ. Քերականութիւնն և բառարան ընդունէին միշտ յաւելուած. որչափ ծաղկէր և զարգանայր լեզուն, այնչափ ծաղկէր և զարգանայր իմացականութիւնն, և յետս ընդդէմ. Լեզուն կը լիզուէր, և լիզողք էին ոչ ժողովրդի բերանն, այլ գրագէտք ժամանակին, այն է բանաստեղծք։ Բանաստեղծութեամբ, այսինքն ազգային երգերով, զօրանայր եւ ազնուանայր ոչ լեզուն միայն, այլ և ժողովրդեան բարք, կրօնք, քաղաքականութիւնք, ընկերականութիւն, այլովքն հանդերձ։ Լեզուն ազատելով յեղյեղուկ փոփոխականութենէն, իւրաքանչիւր ազգ (génération) աւանդէր զիւր փորձ եւ գիտութիւն յաջորդին։ Այս զարգացումն չլինէր արդարեւ առանց ազդեցութեան դրացի և աւելի ծաղկեալ ազգաց լեզուին և դպրութեան առ որ դիմէին ապաքէն գրագէտք։ Ունիմք աղօտ բայց բաւական նչաններ թէ հին վիպասանք մեր հմուտ էին օտար ազգաց, յանուանէ յունաց և պարսից լեզուին և դպրութեան։ Ոչ միայն բազում բառեր ծնունդ են պարսկերէնի և յունարէնի, այլ և Արայի, Աժդահակայ, Արտաշիսի և Սաթինկան պատմութեան մէջ կան կէտեր որ ունին նըշմարանս վէպերու, յունաց դիցաբանութեան և եբրայական պատմութեան. ազգային նահապետին անգամ զոր նախնիք մեր առնուն երկիցս փոխանակ Օրիոն համաստեղութեան՝ ունի բաւական մերձաւոր նմանութիւն սեմական աստեղագիտութեան Կասիոպէ համաստեղութեան անուան։ Համառօտիւ, հայերէն լեզուն չատ բան ունի իբրեւ նմանութիւն կամ փոխ օտար դպրութենէ նոյն իսկ Թարգմանչաց ժամանակէն որ չէին անգէտ իւրեանց նախնիներուն արուեստին եւ ճաշակին։ Ցուցանենք աւետարանին սա հայերէն համարն, «Ամենայն որ ... գինին յառաջագոյն ..., եւ յորժամ արբենան, յայնժամ ...» երեքին բառք, ... իբրեւ ըմպելի, ..., իբրեւ մատուցանել, ..., իբրեւ քայլած, անպիտան, յունարէն բառերն հետ համեմատելով՝ ցուցանեն թէ Հայ թարգմանիչն գիտեմք առնու զնոսա պարսիկերէնէ, առանց գրեթէ յայտնելու բառերուն ծագումը, ոչ թէ այն բառք չգոյին յառաջ քան զնա ի լեզուին, մանաւանդ առաջինն և վերջին, այլ թարգմանիչն առնու զնոսա ազատաբար տարբեր գործով։

Ինչ որ ըսինք համառօտիւ, բաւական է ցուցանել թէ լեզուի կեանքն ոչ թէ, որպէս Թուի կարծել բարեկամ մեր, մի միայն է, վայրագ, տխեղծ, նչաւակ փոփոխման այլ լեզուն ունի միւս եւս կեանս ազնուագոյն, բանաւոր և փիլիսոփայական, ուր լեզուն, բառին բուն նշանակութեամբ, աճի և զարգանայ։ Այս զարգացման գործարանն (laboratoire) է ոչ եւս ժողովրդեան բերանն, այլ միտք եւ հանճար գրագիտաց։ Աստ եւս լեզուն առնու բազում ինչ, իբրեւ նոր ստացած արտաքուստ, բայց տայ նոցա յատուկ ձայն և ձեւ, այլեւ բազմացուցանէ մինչեւ տալ օտար բառին երբեմն երկու, երեք, չորս և աւելի ձեւ, որոց դէմք և հասակ չատ անգամ հազիւ թէ նմանին բուն տպին։ Մեր բարեկամն լեզուին պատմութեան այս մասին, Թերեւս կամաւ, անգէտ, կամի ցուցանել զգրաբարն միշտ ընդ օրինօք փոփոխման, իբրեւ պառաւեալ մայր իւր աշխարհաբարին, ուստի և կ՚ըսէ, «Մեր արդի աշխարհաբարը դէպ... է հին լեզուէն, բայց մեծցած ըլլալով ուրիշ մթնոլորտի մէջ բոլորովին տարբեր է գրաբարէն։» Աշխարհաբարն ծնած չէ գրաբարէն, բայց տարբեր է գրաբարէն, ոչ թէ վասն զի մեծցած է ուրիշ մթնոլորտի մէջ, չենք գիտեր ինչ է այն մթնոլորտն, այլ վասն զի է տակաւին ժողովրդեան բերանը, նչաւակ փոփոխման, «և պէտք է զարգանայ», բայց ի՞նչպէս, «գրաբարէ տարբեր ուղղութեամբ,» ոչ այն ուղղութեամբ զոր տուած են նմա գրաբարեանք։ Հիմա «պէտք է որ աշխարհաբարեաններն, կամ գէթ աշխարհաբարեաններուն մի մասն, համաձայնին իրենց մէջ և պատրաստեն աշխարհաբար քերականութիւն մը, զոր նախ իրենք պարտաւորին ընեն իրենց համար, այդ քերականութեան համեմատ գրեն... Աշխարհաբար քերականութիւն մը պէտք է ըլլայ հոլովներու, բայերու քերականութիւն մը առ այժմ այսքանը պիտի բաւէ։» Աշխարհաբարեանք, և այն մի մասն նոցա, գալով ի մի վայր՝ զօրովութեամբ պիտի չինեն աշխարհաբարի քերականութիւն, և պիտի ընեն զայն օրէնսդրական ճոխութեամբ պարտաւորիչ։ Ո՞վ տայցութեանս. Եւ ընդէ՞ր. միթէ չունի՞ աշխարհաբարը քերականութիւն. ունի, բայց այն քերականութիւն չէ հարազատ։ «Այժմ, ասէ, ամէն աշխարհաբարեան ունի իւր հոլովումներն ու խոնարհումներն, որոց մեծ մասը անբնական է, վասն զի առնուած է գրաբարէն.» այսինքն՝ կ՚ըսուի Աստուծոյ, մարդոյ, ուսուցման, զարգացման, Նեղութեան, կնոջ, հօր եւլն. պիտի ըսուի Աստուծի, մարդի, ուսուցումի, զարգացումի, Նեղութիւնի, կինի, հայրի։ Պիտի փոխուի հայերէնի այն գեղեցիկ զանազանութիւնն ի ցուրտ միակերպութիւն, որպէս զի մաքուր աշխարհաբար նոցա չինուի գրաբար։

Յայտնի է ուրեմն թէ այս նոր աշխարհաբարեանն գժգոհ է որչափ գրաբարէն, նոյնչափ աշխարհաբարէն, վասն զի առնուանդ գրաբարի հետ որ Թալուկ կը բերէ սրտին։ Ուստի աղաղակէ սրտառուչ. «Շատ չարիքներ պատճառեց մեզ այն սխալ ըմբռնումը թէ ..., թէ՛ աշխարհաբարը պէտք է գրաբարի վերածուի, կամ ապրի անոր չնորհած պաշտպանութեամբը։ Այս սխալ համոզումի պարտական ենք մեր ազգային արդի գրականութեան աղքատ վիճակը, տարտամ անորոշ ուղղութիւնը, մեր մտքի ու սրտի զարգացումի տկարութիւնը։ Եւ արդարեւ երբ գրագէտները գրաբարի, հետեւաբար գրքերու մէջ կարծեցին գտնել հայերէն լեզուն, ընելու ալ ուրիշ բան չունէին բայց եթէ նստիլ իրենց գրասենեկին մէջ, բանալ գրաբար գիրքը և հոն եղած բառերն և ոճերն օրինակելով, զանոնք գործածելու միջոցներ գտնել։ Եւ ի՞նչ միջոցներ կրնային գտնել քշելու համար պաշարն մըլյուտեալ բացատրութիւններու և ոճերու զոր համբարած էին համբերութեամբ.... Նախնիք թարգմանած էին, իրենք ալ թարգմանեցին.... Երբեմն երբեմն ըրին նաեւ հեղինակութիւններ որք հաւաքածոյներ են նախապատմական գաղափարներու։ Եւ երբ աշխարհաբարեաններն սկսան գրել, գրաբարեաններն յուսահատ և անճրկած սկսան գոչել. Աշխարհաբար պիտի գրէ՞ք, լաւ. բայց գիտէք թէ հայերէն լեզուն գրաբարն է. գրեք ուրիշ լեզու չկայ, կարդացէք գրաբար գրքեր որպէս զի աշխարհաբարնիդ գրէք. Աստուածաշունչը, Եղնիկը, Ոսկեբերանը թող ձեր առաջնորդներն ըլլան նոր լեզուի մէջ։ Հաւատացին աշխարհաբարեաններն այս հակագիտական պատուէրին. մաչեցուցին իրենց կեանքը գրաբարի ընթերցումի մէջ, եւ ահա իրենք ալ եղան թարգմանիչներ, միայն թէ փոխանակ գրաբար թարգմանելու աշխարհաբար թարգմանեցին, գրականութիւնը դարձեալ մնաց խեղճ, մեր պէտքերը դարձեալ մնացին երեսի վրայ։ Ի՞նչ օգուտ մեզ որ փոխանակ Համերոսի կը Թարգմանեն ՄոնԹէ Քրիսթօ։» Նախնեաց և արդեաց գրաբար թարգմանութիւններն, նաեւ հեղինակութիւններն, ըստ մասին մեր բարեկամին են ուրեմն անպիտան, արդի աշխարհաբար թարգմանութիւններ եւս են անպիտան, նախ՝ վասն զի են «Գրաբարեան աշխարհաբարով,» երկրորդ՝ վասն զի «լեզու և գրականութիւն նպատակ մը ունին, այդ նպատակն է ուսումնասիրել ազգի մը նիւթական, հոգեկան և մտաւորական պէտքերն, եւ այդ պէտքերուն գոհացում տալու աշխատիլ։ Գրողներն ըլլան տնտեսագէտ թէ վիպասան, գիտնական թէ բանաստեղծ, եթէ չեն աշխատիր պարզ գրուածքի համար, այլ կ՚աշխատին իրենց ժողովրդին համար, պարտական են հիմնովին ուսումնասիրել այդ ժողովրդի նիւթական ու բարոյական կեանքը, և գրել այդ կեանքի պահանջներու համեմատ։ Ուրեմն ուսումնասիրելու է ժամանակակից կեանքը, գիտնալու է ժամանակակից լեզուն, որպէս զի հնարաւոր ըլլայ ժամանակակից ժողովրդին համար աշխատիլ։ Ով որ գրաբար կը սորվի, հին կեանքը կը ճանչնայ, հին լեզուն կը սորվի, բայց բոլորովին օտար կը մնայ ժամանակակից լեզուին, ժամանակակից պահանջներուն։ Եւ բնականաբար ով որ ժողովրդին ժամանակակից կեանքին օտար կը մնայ, նա չգիտեր ժողովրդի տնտեսական պէտքերն, անտարբեր կը մնայ անոր ուրախութեանը կամ վշտին. և ի՞նչ գրէ այնպիսի մի մարդ. անպէտ գրութիւններ պիտի գրէ կամ անպէտ Թարգմանութիւններ պիտի ընէ։ Այս եղած է ահա գրաբարի ուղղութեան արդիւնքը։ Միանգամ ընդ միշտ որոշելու է թէ մենք որո՞ւ համար կ՚ապրինք. մե՞զ համար, մեր զաւակներո՞ւն համար, թէ մեր նախահայրերուն համար։ Եթէ մենք կ՚ապրինք մեզ ու մեր զաւակաց համար, պէտք է մտածենք թէ մենք ի՛նչպէս կը խօսինք, ի՛նչպէս կը գրենք, այնպէս սորվինք ու սորվեցնենք, իսկ եթէ պիտի չարունակենք մտածել մեր նախահայրերուն և պիտի ապրինք անոնց համար, երթանք փակուինք վանքերու մէջ, լանք, լանք ու մեռնինք։ Ոչ, մենք հիներուն համար չենք ապրիր. մեզ համար կ՚ապրինք, մեր զաւակներուն համար կ՚ապրինք, ուրեմն մեզ պէտք է ոչ թէ հինցած, անհասկնալի, մեզ համար առեղծուած եղող լեզու մը, այլ մեր ժամանակակից, կենդանի, ժողովրդային լեզուն։»

Ինչ որ Աթենացիք ըսին Պօղոս առաքելոյն համար յանիրաւի, կրնանք ըսել մեր աշխարհաբարի առաքելոյն համար «Զի՞նչ կամիցի սերմանաքաղս այս խօսել։» Ամբողջ քարոզն է վարժապետական ճառ ցուրտ և անհանդուրժելի, pédantisme fade et insupportable, ինչպէս ըսաւ ոմն Եւրոպայի գիտուն նմանօրինակ առթիւ։ Վարդապետէ նա մեզ այնպիսի բաներ զոր գիտեմք, եթէ ոչ քան զնա, գէթ իբրեւ զնա քաջ, և մեղադրէ լինի մեզ այնպիսի բաներու համար որ չունին ամենեւին տեղի։ Գիտենք թէ «մենք հիներուն համար չենք ապրիր, մեզ համար կ՚ապրինք, մեր զաւակներուն համար կ՚ապրինք.» Հայ եմք իբրեւ զնա և գիտեմք իբրեւ զնա մեր ժողովրդեան «նիւթական, հոգեկան եւ մտաւորական պէտքերն.» Եւ մեր լեզուն ոչ «անհասկնալի» է և ոչ «առեղծուած»։ աշխարհաբարը չէ, քանզի ինքն եւս գրէ այն լեզուաւ, և ոչ գրաբարը զոր գիտեն ոչ սակաւք, յորոց համարի են կարծեմ և ինքն եւ ընկերք իւր, թէպէտ և ատեն այս լեզուն։ Բոլորովին սխալ է թէ «Ով որ գրաբար կը սորվի, հին կեանքը կը ճանչնայ, հին լեզուն կը սորվի, բայց բոլորովին օտար կը մնայ ժամանակակից լեզուին, ժամանակակից պահանջներուն։» Ըստ այս սկզբան չէ պարտ Յունարէն կամ Լատիներէն կամ Եբրայեցերէն և կամ ուրիշ հին լեզուաւ ուսանել, Ո՞ր Եւրոպայի գիտունն է որ ուսանելով հին ազգերու լեզու, դպրութիւն, պատմութիւն, տգէտ մնացած է իւր լեզուին և իւր ժամանակին պիտոյից։ Արդարեւ սնոտի բարբանջ։

Ա. Մ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

(Շարունակելի)

Ա.Զ.Դ.

Տօմարակալութեան քաջահմուտ եւ Թուրքերէն ու հայերէն լեզուաց ըստ բաւականին տեղեակ անձ մը կը փնտռուի. Պոլսէն դուրս տեղ մը գրագրութեան պաշտօն վարելու համար։ Ամսական 3.400 ղրուշ։ 148 1—3

Դիմել Աւետիսի խմբագրատունը։

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան համեմատ ակնոցներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Ստորագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնէից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան։

Օդը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար. գործատանս մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարդասպրդ մը կը գտնուի։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
ՆԻԳՕՂԱՅՕՍ ԱՆՏՐԻՈՄԷՆՕ

99, Սուլթան Պայազիտ Բէյօղլու Պոլ. 99
204 Կ. Պոլիս 19—90

ՈՍՈՍԻ ՄՕՍԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եալամբ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Ոգոց և Զոգոն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքս կարող չեմ փորձել ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօսին Ճկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիտուն խնամելով և մաքրելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զոր ախտաբանական գիտութիւն ի վաղուց անտի հաչակած է, մանաւանդ այս յանձր պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

Օ ՑԱՊՈՒԺԻ ՌԷՅԻՆԻ

350 ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ 350

(ՊՈՆ ՄԱՌՇԷԻ ՔՈՎ.)

ԱՊՐԱՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԿԵՐՊԻ ԱԺԱՆ

Օ ՑԱՊՈՒԺ ՌԷՅԻՆԻ Մեծ վաճառատունն իւր հիմնարկութեան օրէն միշտ գրաւած է հասարակութեան վստահութիւնը, վասն զի միշտ գոհացում տուած է իրեն յաճախորդաց, անոնց տալով միշտ ընտիր ապրանքներ զեղչեալ գներով։ Սոյն վաճառատան տէրը կը ծանուցանէ Արգոյ հասարակութեան թէ 16/28 յուլիս 1890 երկուշաբթի օրէն սկսեալ նոր և բացառիկ առիթ մը կը ներկայացնէ իրեն, ուր՝ կրնայ փառահարար օգտուիլ։

ՑՈՒՑԱԿ ԱՊՐԱՆԱՑ

Մետաքսեղէնք ու բրդեղէնք, Մառաբոլամ, Ամերիկեան կտաւ, Քաէթօն կարասեաց համար, Պասմա, Մէաբիոս, զանազան կերպասներ, գուլպաներ, փողկապներ, հովանոցներ, ձեռնոցներ, բաղնիքի հագուստներ, ժանեակներ, Ֆլանէլներ, Թաշկինակներ, անձեռոցներ, սեղանի սփռոցներ, կանաչ, յատուկ ճերմակեղէններ, անկողնոյ ծածկոցներ, վարագոյրներ, հոտաւէտ նիւթեր և հազար տեսակ ապրանքներ։

—o—

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ — ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Վաճառմունք կ՚սկսին երկուշաբթի 16/28 յուլ. 90

ՉԱՆԱՉԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ

Երիզգեստի համար բրդեղէն կրկին լայնութեամբ, 4 ու կէս ղրուշի տեղ 3 ղրուշի։ Պասմա, 2 ղրուշի տեղ 1 ղրուշ 30 փարայի։ Ժէօսէյ զուտ բրդէ, 42 ղրուշէն սկսեալ։ Բուրդէ Ֆլանէլ, 4 ու կէս ղրուշի տեղ 8 ու կէս ղրուշի։ Մետաքսեայ Սաթէն, 2 ղրուշ 30 փարանոցը 2 ղրուշ 10 փարայի։ Մառաբոլամ, 40 եարտան 54 ղրուշէն սկսեալ։ Ամերիկեան կտաւ, 24 եառտան 28 ղրուշի։ Ֆլանէլէ ժիլէ զուտ բրդէ, հատը 7 ղրուշէն սկսեալ։ Ճաւէտական կաշիէ ձեռնոց չորս կոճակով, 7 ղրուշի։ Մետաքսեայ հովանոցներ, 29ի տեղ 30 ղրուշի։ Անդրավարտիկ, 14ի տեղ 10 ղրուշի։ Սեղանի անձեռոց, 32ի տեղ 20 ղրուշ երկոտասնեակը։ Ֆլանէլէ չապիկ մարդու համար, 18ի տեղ 10 ղրուշի։ Ֆլանէլէ ժիլէ Նուաստի ձեւով հատը 10էն 5 ղրուշի։ Թաշկինակ, երկոտասնեակը 6 ղրուշէն սկսեալ։ Կանանց համար ճերմակեղէններ կէս գնով եւ այլն։ 138

ԻԼԱՆ

Հայլի վագըԹտան պէրու ումուրը Թիճարիյէմտէ խաԹիպտամ էյլէտիկիմ Մալխասեան Գրիգոր աղա իչպու աղըստոս պիրինտէն իԹիպարէն մաղազամտան միւֆարէքաթ խյէտիկի ճիհէԹլէ Թի մապաատ մէրքումըն հէր նէվի մուամէլաթը վէ սիգորթիստաը պէնիմ իչուն օլմատըղը իլան օլունուր։ ՊՕՅՈՍ ԹԷՐՉԻՕՂԼՈՒ

2 աղըստոս 1890
Իսթամպօլ 147 3—3

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷՄԷԱՍԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻՒՅԷՍԻ

Գասթամունի վիլայէթը ճէլիլէսի տախիլինտէ Աինօպ սանճաղընտա Գարասու վէ Բէրէկէօզ վէ Գարասուվա վէ Գըրըբէ վէ Սարըգում միրի օրմանլարընտան Թարիխի ինալէսինտէն իԹիպարէն պիր պուչուգ սընէ զարֆընտա գաթ ու իխրաճ խուխմէք վէ Թէգարրիւր խուտէճէք պէտէլինին հօչրիէ բէչինէն վէ գաւաբը պիր սընէ զարֆընտա վէ միւթէսավի 3 Թագսիթտէ լիրայի օսմանի 100 ղուրուշ հիսապը իլէ այնէն վէ նագտէն իֆա օլունմագ Օրման վէ Մէատին խազինէի ումումիյէսի վէզնէսինէ Թէսլիմ վէ իԹա գըլընմագ վէ քէֆալէթի մուամէլաթտա օրման նիզամնամէսի իլէ օլպապտ Թանզիմ վէ Թէսպիթ խուսուսիէ մուգավէլէնամէսի ահքիամընա Թապի օլմագ վէ 306 սէնէսի աղըստոսընըն օն պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնի գարարը մուվագգաթը վէ 48 սաաթ զարֆընտա 100 տէ 3 զամմ գապուլ իտիլմէք իւզրէ պուրաճա վէ մահալլինճէ մէվգէի միւզայէտէյէ գօնուլան 3 000 մէթրօ միքեապ մէշէ քէրէսթէսինին պէհէր մէթրօ միքեապը 30 վէ 1.000 մէթրօ միքեապ չամ քէրէսթէսինին պէհէր մէթրօ միքեապը 26 ղուրուշտա պուրաճա Թալիպի հօշտէսինտէ օլտուղընտան պունտան զիյատէյէ Թալիպ օլանլարըն տէքտիւփօլարը իլէ պէրապէր Տէրսաատէ Թէ Մալիյէ Խազինէի ճէլիլէսի տախիլինտէ Օրման վէ Մէատին խազինէի ումումիյէսինէ վէ մահալլինտէ Գասթամունի վիլայէթի օրման սէր միւֆէթթիշլիկինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

4 աղըսթոս 306 600

Բէյա

Էտիրնէ վիլայէԹի տախիլինտէ Կիւմիւլճինէ սանճաղընտա Թաղի Ախը Չէլէպի գազասընտա Տօյէն նահիյէսինտէ վագը Կեավուր Դէրէսի վէ Պարագլը վէ Հիսարտէրէ վէ Զագմալը վէ Մուսա Գուփփալը պայըրը վէ Շիվա վէ Բէչի Կիւպրէսի վէ Սիմիլի եայլասը վէ Համամ Բունար վէ Պէրղէրի Կէտիկի վէ Թէշիլ տէրէսի էթրաֆընտա պուլունան Եանտըգլը վէ Պարկիր Բիլինճի վէ Կէօլ Կէտիկի նամ միրի օրմանլարընտան 5 սէնէ միւտտէթ զարֆընտա գաթ ու իխմալ խուխմէք վէ պէտէլը մուգարրէրէսի իպքըրինտէ քամիլէն մէճլիսի իտարէյէ հօչրիէ բէչինէն էն սօն Թագսիթէ մահսուպ օլունմագ իւզրէ հէր սէնէ իհալէսինտէ վէ պէհէր սէնէ գաթ ու իխրաճ օլունաճագ 5000 մէթրօ միքեապըն պէհէրի սէնէվի իչինտէ իքի Թագսիթ իլէ վէ լիրայի Օսմանի 100 ղրշ. հիսապըյլա Օրման վէ Մէատին վէզնէսինէ Թէէտիյէ օլունմագ վէ քէֆալէթի մուամէլաթտա Օրման նիզամնամէսինէ վէ օլ պապտա Թանզիմ վէ Թէսպիթ օլունաճագ մուգավէլէնամէ ահքիամընա Թապի օլմագ իւզրէ 25000 մէթրօ միքեապ քէրէսթէնին պէհէր մէթրօ միքեապը պուրաճա 40 ղրշ. տա Թալիպի զուհուր էթմիշ օլտուղընտան պունտան զիյատէյէ Թալիպ օլանլարըն Թարիխի իլանտէն իԹիպարէն 20 կիւնէ գատար Տէրսաատէ Օրման վէ Մէատին խազինէսինէ վէ մահալլինտէ Օրման միւֆէթթիշլիկինէ միւրաճաաթ իլէ, վէ միւտտէթը մէզքիւրէ խիթամընտա գարարը մուվագգաթը Թէ քէշիտէ օլունաճաղը սօնրա պիր հաֆթա զարֆընտա Թալիպ զուհուր իտէր իսէ, 100 տէ 3 զամմըյլա մուամէլաթը իճրա գըլընմագ իւզրէ մալիւմ էլ մըգտար չամ քէրէսթէսի պուրաճա վէ մահալլինճէ մէվգէի միւզայէտէյէ վազ օլունտըղը իլան օլունուր։

4 աղըսթոս 306 600

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԷՇ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212

ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300

ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,490

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ առնեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փոխնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՄԱՐԻԹԱՅՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիօն խանի ճնկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

Այս Ոսֆիա ճառատեխնում Սոգա չեչմէսի Իթթիւսըլինում մուգասսեմա կրանըլըր Թարաֆընտան Թեքբէ վէ մեքթեպ ինշասը իչին իշլեթիլան օլունան Մուխթար պէյ գօնաղը նամ իլէ մաաըրուֆ օն պիր պին տէօրթ եիւզ զըրա ամլաք արսասը հավի գաարիմ պինա սաթըլըգ մագտա տըր։

Մէգրիւր արսա Եէրէ Պաթան մահալլէսինէ մախսուս օլան սուլտան մաաա պիր մասուրա մաի լէզիզի աարի հավի օլուպ չիմենիլիք իքի պին սամանը լիւրաարնա Թալիպի օլունտուղրընտան իշպու Թէմմուզը բաւմրնըն իպթիտասընտան այթմիշ պիր կիւն խիթամընտա գաաար էմրի միւզայեատէսինէ աէ վամ օլունաճագ տըր։

Միւատէթի մէզբիւրէ զարֆընտա Թալիպի պուլունան զէվաթըն Վ. ալիւոէ խանընտա Իլան Թիւճճարը միւթեպերանընտան Էմին Իւլ Թիւճճար հաճի Միրզա Շէֆի աղայա տաթտա եինէ մեզբիւր խանտա «Աէթէրս զադէթատ իտարէսինէ միւրաճաաթ պույուրըլմալարը իլան օլունուր։

209 16—30

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէ)

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մօնմարթր

ՀԱՆՔԱՋՐՈՅ ԵՂԱՆԱԿ

PASTILLES DIGESTIVES.—Այս չորսերը Վիշիի մէջ պատրաստուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, ախորժաբեր են և ապահով դարման մ'են գի ստամոքսական ցաւերու։

SELS de VICHY pour BAINS. —Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։

Կեղծիքէն զգուշանալու համար, աղն ի գլխու և շիշերու վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրոշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղատուներու քով։ 64

ՇՆՉԱՐԳԵԼ

ՄԻՍ ԹՈՆՈՒԻԼ, ՈՒԿԼԵԶԻ ՀԱՐԹՈՒԻ

Նոյն հեռայն կը հանգարտի, կը բժշկուի ԼԵՎԱՍԷՕՐԻ ԽՈՂՈՎԱԿՆԵՐՈՎ. Լեվասէօրի անունը պահանջել տուփին վրայ (3 ֆրանք)։ Կեդրոնատեղի Դեղ. ՌՈԳԻԷ, 25, Մոնէ փողոց, Բարիզ. Ի Կ. Պոլիս Հիւանդաբար Ֆրանսական դեղարան։

NEVRALGIES

ՋՂԱՅԱՒ ԱՆԿԱՐԴ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ԽԻԹՔ, և ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժեն ՏՈՒՔԹ. ՔՐՈՆԻԷԻ ԱՆՏԻՆԵՎՐԱԼԺԻՔ գեղահատներով։ Տուփը 3 ֆր.—Պահանջել Գործարանատիրոց Մեծութեան դրոշմը։ Կեդրոնատեղի Դեղ. ՌՈԳԻԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ. Ի Կ. Պոլիս Մեգիրի և Ընկ., գեղավաճառք, և ամէն լաւ դեղարաններ։ 107

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Ալիերի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զգաւ բուժելինաց, է գաանուցած և աղդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցիկ զօրութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը։ Այս ֆիզիքական խանգարութիւնքն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող Թունաւոր անըմպրելի նիւթոց միջոցաւ, որք Թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան Թունաւորութիւն, որոց առաւելները տրուած է. ջերմի և տարափ, Թոքային ջերմ, պարբերական ջերմի, ընդհանրալ ջերմի մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մեծնալորտն ապականեալ և Թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց ազբանոցներէ և աղաններու ծակոտիներէն ելած Թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն չնչառութեամբ։

Ալիերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ Թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և գարօ կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ զարմանալի արդիւնքը անվիճելի է. միայն Թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միհտաան և ընկերոց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա և Պոլսոյ։ 203

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բաթում միջև կանոնաւոր գնացք

Սամսոն, Տրապիզոն, և Բաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէյսոնէ որ օգոստոս 20ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 26ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնէրէյի որ պիտի մեկնի օգոս. 22ին։

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիա երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Փրանք

Բ. » 178 »

Ուղեւոր և ապրանք փոխադրութեան

Նաւաղչէի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւէթ Մաճմանէ փողոց, Թիւ 14

14

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐ

ՔՐԱՌԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ԲՈՆԴ ՍԹՐ. ԼՈՆՏՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԸ ԺՈՒԱՅՕ ՏԸ ԼԱ ԳՈՒՌՈՆ, Նոր զրանիելի հոտ	ԷՍ. ԲՈՒՔԷ
ՔՐԱԲ ԷՓԼ ՊԼՈՍՍՄՍ, վայրի խնձորենւոյ ծաղիկը	ՃՈՔԻ ԳԼԸԲ
ՉԱՐԻՆԱ, Ռուսական գոգանոյշ հոտ	ՕՐՈՐՈՆԱՔՈ
ՀՈՒԱՅԹ ԼԻԼԱՔ, ճերմակ եղրևանի	ՎԻԳԼԴ
ԳՈՐՒԼՈՐՍԻՍ, Նորելուկ	ԻԼԱՆԿ-ԻԼԱՆԿ
ԲԱՅՄՍ ՎԻՈԼԷԹ, Մենչաբեղը	ՄԻԼՖԼԷՕՌ
ԱՍՖՈՏԷԼ, ՕՐՔԻՏԻԱ, ՋԻՊՐ, Եւն.	ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ Եւն.
ՀՈՒԱՅՏ ԼԷԼԻՈԴՐՈՓ	

«Քրապ Էփլ Պլոսսմսի ամէն Լոնտոնի Փաստ լրագիրը կ'ըսէ. «Եզակնիկն ամէնէն նորելուկ հոտերէն գերազանց կը համարինք Քրապ Էփլ Պլոսսմը, Լոնտոնի Քրաուն ընկերութեան. կը ծախուի Թագի ձևով խիցեր ունեցող շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ԼԱՎԱՆՏԸՐ ՍԱԼԴՍ, անգլիական աղեր լավանտայով — «Վայելուչ նորելուկ արդուզարդի ամէն համար. Լավանտայի գերընտիր անուշահոտութիւն։ Նեհէ չիշը մէկ քանի վայրկեան բաց Թողուս, սենեակին օդը կը մաքրուի և կը զովանայ»։ Ալյուեւ կ'ըսէ Լոնտոնի «Տիկնանց Լրագիրը»։ Գերազանց պայման մն է ընդդէմ գլխու ցաւերու, հարբուխի և այլն։ Կը ծախուի Թագի ձևով խիցեր ունեցող շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ՕՐԱԼԻՆ փոշի. Տիկին Աստղինա Բոգդի կը գրէ. «Գոհունակութեամբ կ'ըսեմ Թէ ձեր Օրալինը շատ գերազանց կը գտնեմ. մարթին վրայ կը Թողու շատ հաճելի ապաւորութիւն մը. ԱՍՏՂԻՆԱ ԲՈԳԴԻ»։

ՆՈՒՐԲ ՕՃԱՌՆԵՐ վայրի խնձորի ծաղիկներով Սամոն Զարինա, Սամոն Լիլի Պլան, Սամոն Անգլէզ, վիոլէթ անկլեզ, Անգլիական Քոլոնի ջուր, Անգլիական լավանտայի ջուր, Քոլտ Քրէմ և այլն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիա եւ Պուլկարիա ներկայացուցչին քով՝ Մ. ԼԷՏՈՒԻՆՏ ԳԱՐՁԻԱՆԱ Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կարաքէօյ Թրամուէյին, 95 և 67 106

ՍԱԼԻՀ ՍԸՏԳԸ

ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱՋԻՏ, ՕԳՃՈՒԼԱՐ ՊԱՇԸ ԹԻՒ 61

Արանց, կանանց և տղայոց համար ամեն կարգի գեղեցիկ ու գիմացկուն կօշիկներ կը պատրաստուին Ֆրանսական առաջնակարգ ապրանքներէ։ Այս խանութը գիմող յաճախորդք մեծապէս գոհ պիտի լինին մանաւանդ գներու աժանութենէն. 2 Թիւէն 4 Թիւ կօշիկներու կարով պատրաստուածները հինգ դրշ աւելի պիտի ըլլան փայտէ գամով պատրաստուածներէն. 4 Թիւէն 6 Թիւի համար 5 դրշի յաւելում մը պիտի ըլլայ այդ տարբերութեան վրայ։

Դրշ.	տեսակ	Դրշ.	տեսակ
85	ամեն տեսակ կարով պօթին կալոշ	33	կնոջ մուճակ
52	սկարբին կարով	40	պալասական կալոշ
140	կոլոշով մայի կարով	70	կնոջ համար պօթին կալոշ
65	պօթին կարով	45	16 Թիւէն մինչ 21 Թիւ պօթին կալոշ տղայոց համար
80	մէստ կալոշ գամով	150	Թէլաթին և ուղտի մորթէ մայի
140	ամեն տեսակ մայի		
160	փայլուն մորթէ մայի		

Տղայոց յատուկ կօշիկներու 21 Թիւէն վեր եղածներուն համար հինգ դրշի յաւելուած մը պիտի ըլլայ։ Ցանկալէս յանձնարարուած կօշիկներու համար հարիւրին տասը յաւելում մը պիտի ըլլայ այս գնոյն վրայ։ 143 2—24

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԳԻ ՕՇԱՐԲԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Իփօֆօսֆիթ ով լօմ և սօտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԳԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորու ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճղաձութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԻՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ 105

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամեն երկու շաբաթ կը ճամբորդեն Լիվէրփուլէ և Աւրօպա միջև

Անուանք	Թօնաչ	Անուանք	Թօնաչ
Ումբրիա	7718	Գալիֆօրնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պօթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Օրեգոնիա	7268	Սարաթոգա	2408
Ավրոնիա	5587	Ալլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Փալիֆա	2246
Սիթթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալեբրօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէմպր	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրգաբրգ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար Thomas C. Joly Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան. Ղալաթիա

85

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Ժամ	Երթալիք տեղը	
Բշ. 6/18	Եր.	Օտեսա	
Գշ. 7/19	5 Եր.	Աղեքսանդրիա	
Դշ. 8/20	10 Առ.	Անատոլու	
Դշ. 8/20	10 Առ.	Սեվաստոպոլ	
Եշ. 9/21	2 Եր.	Օտեսա	

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գաբու։ 10

Այսօրուան Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ԼԱ ՌՈՒՍԱՆԷՋ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ փնասներն իբր	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ կալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի դրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մաչմուսիյէ փողոց, Թիւ 2, Ճերեմեան խան, Գամինայի Պանգային դիմաց։

94

Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԸՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1890 Մայիս 17 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև նոր տնօրինութիւն

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջէ ելնող շոգենաւուց երթեւեկութիւնը. Ժ. Ա.

11 — Եէնիքէօյ. Մեգուրեա. Պէգլիպէ. Թարաբեա. Եէնիքէօյ Պէյքօզ. (Եէնիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 25

11 40 Եէնիքէօյ Մեգուր. Պէգ. Թարաբ. Եէնիքէօյ. Պեյքօզ Բ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 19

12 35 Բ. Ա. Գավագ Մեգուր. Պէգլ. Թարաբ. Պէյքօզ մինչև Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը Վանիքէօյ. Չէնկ. Պէյլերպէյ Գուզկ. Պէշիկ] 20

12 40 Եէնիքէօյ Մեգուրեա. Պէգլիպէ. Թարաբ. Եէնիքէօյ Սթէն. Միրկ. Պէյքօզ. Բ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրը ժամ 1 15ին, Եէնիքէօյ Պէգլ պիտի հաղորդակցի և Պէգլէյի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 18

1 30 Եէնիքէօյ. Մեգուրեա. Պէգլիպէ. Թարաբ. Եէնիքէօյ. Պէշիկ (Եէնիքէօյի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ) 32

2 5 Եէնիքէօյ Սթէն. Միրկէն Պէյք. Բ. Հիսար Պէգէք Արնաւ. Գուրուչ Օրթ. Պէշիկ. 25

2 5 Բ. Ա. Գավագ Եէնիքէօյ Մեգուր. Պէգլիպէ. Թարաբ. Պէյքօզ Բ. Պաշճէ Չուպուգ. Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիքէօյ. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիկ (ուրբաթ օրեր ժամ 3ին Եէնիքէօյէն պիտի մեկնի) 33

2 45 Եէնիքէօյ. Մեգ. Պէգ. Թարաբ. Եէնիքէօյ. Սթէն. Միրկ. Պէյքօզ. Բ. Հիսար. Պէգէք Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 19

4 15 Եէնիքէօյ. Մեգ. Պէգլիպէ. Թարաբ. Եէնիքէօյ. Սթէն. Միրկ. Պէյքօզ. Բ. Հիսար Պէգէք Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ 18

5 45 Եէնիքէօյ Մեգուր. Պէգլիպէ. Թարաբ. Եէնիքէօյ. Սթէնիա Միրկ. Պէյքօզ. Բ. Հիսար. Պէգէք Արնաւ Գուրուչ Օրթաք. Պէշիկ. 22

7 — Եէնիքէօյ. Մեգուրեա. Պէգլիպէ. Թարաբեա. Պէյքօզ Բուշք Եէնիքէօյ. Միրկ. Գանտիլ. Բ. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիկ. Խասկ. 1

8 5 Ա. և Բ. Գավագ Եէնիքէօյ Մեգուրեա. Պէգլ. Թարաբ. Եէնիքէօյ. Սթէնիա Միրկ. Բ. Հիսար Պէգէք Արնաւ. Գուրուչ Օրթ. Պէշիկ. 20

10 — Մեգուրեա Պէգ. Թարաբ. Եէնիքէօյ. Միրկ. Բ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշ. 34

Արնաւուտքիւղէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

11 — Պէգէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ. 33

11 25 Բ. Հիսար Պէգէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 1

11 35 Եէնիքէօյ. Սթէն. Պէյք. Բ. Հիսար Պէգէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ. 23

12 — Պէգէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 22

12 30 Բ. Հիսար Պէգէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիկթաշ 2

1 5 Պէգէք Արնավուտ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գալ. 1

1 40 Բ. Հիսար Պէգէք Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գալ. 23

2 30 Պէգէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. (Ուրբաթները 2 15ին) 25

3 15 Պէգէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գալ. (ուրբաթները ժամ 3ին) 2

4 15 Պէգէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. (Բացի ուրբաթէ) 25

0 — Պէգէքէն ուղղ. կամրջ. բացի ուրբաթէ 28

11 10 Պէգէքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Բ. Հիսարէն 2

Անատոլու եզերքէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

11 20 Վանիքէօյ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 34

11 40 Պէյլօզ Բուշաք. Չուպուգ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլի պիտի հաղորդ.) 23

12 10 Պէգէք Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ 28

1 — Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Խասկ. 34

1 15 Պէյքօզ Բուշաք. Չուպուգ. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլ. պիտի հաղորդ. (Ուրբաթ օրեր Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ.) 20

1 50 Պէյքօզէն Եէնիքէօյ անոր ուղղակի կամուրջ մինչև Պէշիկ. (բացի ուրբաթէ) 25

2 5 Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիկ. (Բացի ուրբաթէ) 22

3 Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկէլ. Պէյլերպ. Գուզկ. Պէշիկթաշ (Բացի ուրբաթէ) 34

2 50 Պէյք. Բուշաք. Չուպուգ. Գանտիլլի. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիքէօյ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ (ուրբ. 2.30ին) 33

4 5 Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկ. Խասկիւղ 32

4 15 Պէյքօզ Բուշաք. Չուպուգ. Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկ. Պէյլեր. Գուզկ. Պէշիկ. (ուրբաթ օրեր ժամ 4ին Մեգուրեա էն մեկնելով Պէգլիպէ և Թարաբեա պիտի հանդիպի) 28

6 45 Միրկ. Բ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Պէշիկ. Խասկ.

9 5 Պէգլիպէ Թարաբեա Պէյք. Բուշաք. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքէօյ Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Խասկիւղ 23

9 30 Պէյքօզէն ուղ. կամրջ. (բացի ուրբաթէ) 33

10 20 Գանտ. ուղ. կամրջ. ուրբաթները Չէնկ. 19

11 — Գուզկէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ) 22

10 55 Չէնկ. ուղղակի կամուրջ 2

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէգէք Բ. Հիսար, Իսթին Եէնիք. Թարաբ. Պէյք. Մեգուրեա. Եէնիքէօյ. Բ. և Ա. Գավագ (ուրբաթները մինչև Եէնիքէօյ և Պէյք. գօղ պիտի հանի, այլն) 33

1 15 Պէշ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Բ. Հիսար Պէյքօզ Եէնիքէօյ. Թա. աա. Պէգլիպէ. Մեգուր. Եէնիքէօյ 19

2 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէգէք Բ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Թար. Պէգլ. Մեգուր. Եէնիքէօյ. 1

2 45 Գալաթ. Խասկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտիլլի. Ա. և Բ. Հիսար Գանտիլլի. Միրկ. Եէնիքէօյ. Բուշաք. Պէյ.յօ. Թարաբ. Պէգլ. Մեգ. Եէնիքէօյիմահալլէ 1

3 20 Պէշիկթ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէգէք (բացի ուրբաթէ) 25

4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէգէք Բ. Հիսար Պէյք. Սթէնիա Եէնիքէօյ. Թարաբ. Պէգլ. Մեգուր. Եէնիք. 22

5 — Խասկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնավ. Գանտ. և Բ. Հիսար Գանտ. Միրկ. 2

6 — Գալաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէգէք. Բ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Պէյքօզ Թարաբ. Պէգլիպէ. Մեգուր. Եէնիքէօյ. և Գավագներ 20

7 — Պէշիկ. Խասկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնավ. Գանտ. Բ. Հիսար Պէյքօզ. Գանտ. Եէնիքէօյ. Պէյքօզ Թարաբ. Պէգլիպէ. 23

8 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնավ. Պէգ. Բ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարաբ. Մեգուր. Պէգլ. 34

9 15 Պէշիկ. Օրթաք Գուրուչ Արնավ Պէգէք (ուրբաթները Բ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարաբ. Պէգլ. Եւ. Մեգուր. հանդիպելով Եէնիքէօյհալլէ պիտի երթայ) 28

9 55 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէգէք Բ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարաբ. Պէգլ. Մեգուր. Եէնիքէօյ. (բացի ուրբաթէ) 25

10 — Եէնիքէօյ. Թարաբ. Պէգլ. Մեգուր. Եէնիքէօյ. [Բացի ուրբաթէ] 18

10 40 Բ. Հիսար Պէյքօզ. Միրկ. Սթէն. Եէնիքէօյ. Թարաբ. Պէգլիպէ. Մեգուր. Եէնիքէօյ (ուրբաթները Օրթագիւղ) 20

11 20 Եէնիքէօյ. Թարաբ. Պէգլ. Մեգուր. Եէնիքէօյ. (ուրբաթները Արնաւուտ գիւղ) 19

11 35 Պէգէք Բ. Հիսար Պէյքօզ. Միրկ. Սթէն. Եէնիքէօյ. (ուրբաթները Պէշիկթաշ) 23

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

11 25 Ուղղակի Պէգէք 1

1 — Ուղղակի Բ. Հիսար 23

2 40 Ուղղակի Պէգէք (ուրբ. 2.25ին) 2

10 30 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէգէք (Ուրբաթ օրերը 10 15ին և Բ. Հիսար Վանիքէօյ. Չէնկէլ շոգ. հետ պիտի հաղ.) 1

11 15 Գալաթ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէգէք Բ. Հիսար. Պէյքօզ. 28

11 40 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէգէք 2

12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնավ. 1

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 20 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլբէյ Վանիք. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բուշաք Պէյքօզ (բացի ուրբաթէ) 25

12 25 Ուղղակի Գանտիլլի 31

1 — Խասկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի 22

2 25 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 34

2 35 Խասկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպուգ. Բուշաք. Պէյքօզ. ուրբաթ օրերը Չէն Եկելով Թարաբ. Պէգլիպէքէրէ հանդիպելով Մեգուրեա պիտի երթայ 28

3 25 Ուղղակի Գանտիլլի 32

8 15 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բուշ. Պէյքօզ (Բացի ուր.) 33

9 25 Պէշիկթաշ, Գուզգունճ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ պիտի շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 19

10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բուշաք. Պէյք. Թարաբ. Մեգուրեա. Գավագներ [ուրբաթները Գուզ. Չէնկ. Պէգլիպէ.] 33

10 10 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. (բացի ուրբաթէ) 2

10 40 Խասկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 22

10 45 Պէշիկթաշ Գուզգունճ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վան. Գանտ. Պէգէք (Ուրբաթ օրերը Խասկ.) 33

11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտիլճ. Չուպ. Բուշ. Պէյքօզ (ուրբթ. Գուզկ.) 23

11 45 Գուզկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 34

Ամեն ուրբաթ առաւօտ երկուքին քառորդ անցած կամուրջէն շոգենաւ մը ելլելով ուղղակի Պէգէք.

Ամեն ուրբաթ օր կամուրջէն ժամ չորսին շոգենաւ մը ելլելով Խասկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բուշ. Պէյքօզ Թարաբ. Պէգլ. Մեգ. հանդիպելով Եէնիք. պիտի երթայ։

Ամեն ուրբաթ երկուք առաւօտեան Եէնիք. շոգենաւ մը ելլելով Մեգ. Պէգլ. Թարաբ. Պէյքօզ Բուշ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խասկ. հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ։

Գիշերներ ամեն ուրբաթ երկուք Եէնիք. առաւօտեան շոգենաւ մը ելլելով Մեգ. Պէգլ. Թարաբ. Պէյքօզ Եէնիք. Միրկ. Բ. Հիսար Արնավ. Օրթ. Պէշիկ. հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ։

ԻՍՄԻՒԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսմիւտէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսմիւտ
— —	6 30 Պէշիկ.	— —	6 15
11 —	7 5	11 20	7 5
11 30	8 — Վ. ասփ.	12 — Պէշիկ.	8 15 Պէշիկ.
12 —	8 20 Պէշիկ.	12 20	9 5
12 30 Պէշիկ.	9 —	1 — Վ. ասփ.	9 50
1 —	9 30	1 20	10 10 Պէշիկ.
1 35 Վ. ասփ.	10 — Ֆէրի.	1 45 Պէշիկ.	10 30 Ֆէրի.
2 — Պէշիկ.	10 20 Պէշիկ.	2 15	10 40 Գ.
2 30	10 50	3 — Պէշիկ.	11 —
3 —	11 — Պուղ.	2 35 Վ. ասփ.	11 20 Ֆէրի.
3 15 Ֆէրի.	11 10 Ֆէրի.	4 15 Պէշիկ.	11 20
3 45 Պէշիկ.	11 20	3 45 Ֆէրիօթ	11 50
4 35 Վ. ասփ.	11 40	5 15 Վ. ասփ.	11 55 Գ.*
4 45 Ֆէրի.	12 5	5 5	12 5
5 5	— —	5 15 Ֆէրիօթ	— —
6 —	— —	5 35 Պէշիկ.	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՍՈՒՐԲԱՑ ՕՐԵՐ

Իսմիւտէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսմիւտ
— —	6 —	— —	— —
11 —	7 5 Պէշիկ.	11 20	6 15
11 45	8 — Վ. ասփ.	12 10	7 5
12 30 Պէշիկ.**	8 20 Պէշիկ.	12 40 Պէշիկ.	8 15 Պէշիկ.
1 15	9 — Պէշիկ.	1 20	9 5
2 —	9 30	2 10 Պէշիկ.	9 45
3 45	10 — Ֆէրի.	2 40	10 10 Պէշիկ.
3 20	10 10 Պէշիկ.	3 10 Պէշիկ.	10 30 Ֆէրի.
3 5 Ֆէրիօթ	10 40	3 45 Ֆէրիօթ	10 40
4 — Պէշիկ.	11 10 Ֆէրի.	4 30	11 20 Ֆէրի.
4 35 Վ. ասփ.	11 10	5 — Վ. ասփ.	11 20
5 10 Պէշիկ.	11 40	5 15 Ֆէրիօթ	11 40
4 45 Ֆէրիօթ	12 5	5 25 Պէշիկ.	12 5

* Այս երթեւեկութիւն Հերեկ ամենուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. շպիտի հանդիպի։

** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՍՈՒՐԲԱՑ ՕՐԵՐԷՆ

1 45 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակի)

4 15 » » (բացի ուրբաթէ)

10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)

11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)

1 20 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի կիր.)

3 45 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի ուր.)

10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ուրբաթ և կիրակի օրերէն)

11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30 ին)։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԻՒԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՉ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի

4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի

10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի

11 10 » Գապաթաշ (Եէնի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)

3 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար

5 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար

10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար

11 20 Գապաթաշէն Իսկիւտար

Նաւ.—Օրը միջոցաւ եղած ատեն, շոգենաւք իւրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 12